

SLOVENSKI POROČEVALEC

Smrt fašizmu —
svobodo narodu!

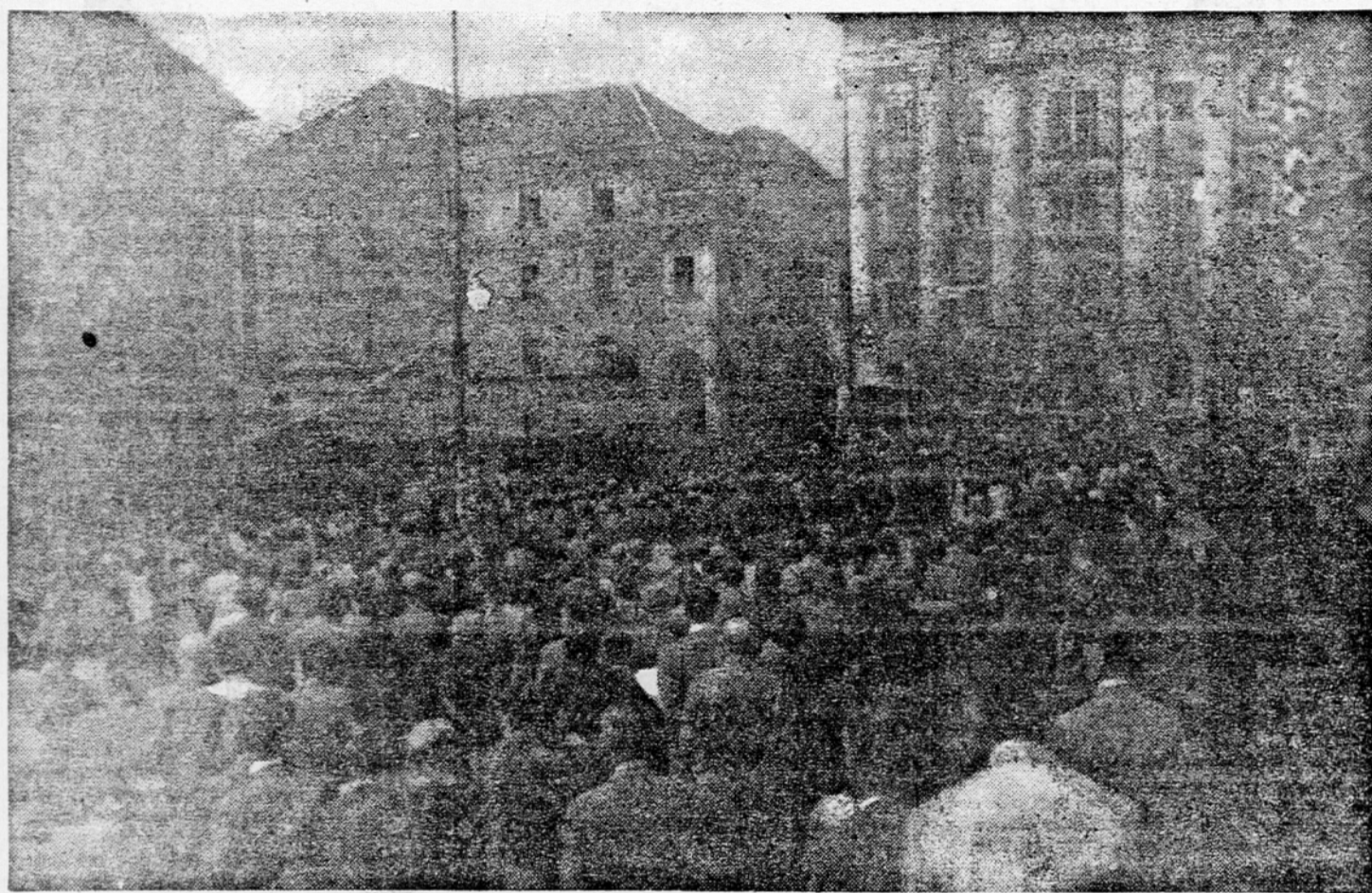
GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

Leto VI, šte. 18.

Ljubljana, nedelja, 13. maja 1945

Cena L 2.—

Ljubljana spominu padlih

Včeraj dopoldne se je osvobodjena Ljubljana oddolžila spominu onih, ki so žrtvovali svoja življenja na pragu svobode in pred vrati svoje ljubljene prestolnice. Oddolžila se je tudi spominom vseh onih, ki so več ko štiri leta padali za svobodo domovine kot Titovi borci, kot talci v gramozni jami, kot izmučene žrtve pobesnelih policistov in kot interniranci po taboriških smrti, na Rabu, v Dachau-u.

Na Kongresnem trgu je bil postavljen katafalk, ovit v črn žamet, prekrit s slovensko zastavo in okrašen z rožami in žalnimi vencmi. Na katafalku je v žari gorci ogenj, ob njem pa je stala častna straža štirih vojakov.

Na trgu so se zbrala velika množica ljubljancov, blizu katafalka pa so se zbrale v črni mater in sestre junakov, ki so v svetem osvobodilnem boju žrtvovali svoje najdražje — sinove in brate.

Svočanosti se je udeležila tudi deseta ljubljanska brigada, ki si je v nešteti borbah na Dolenjskem, Notranjskem

in po Zasavju pridobila častni naslov: Udarna.

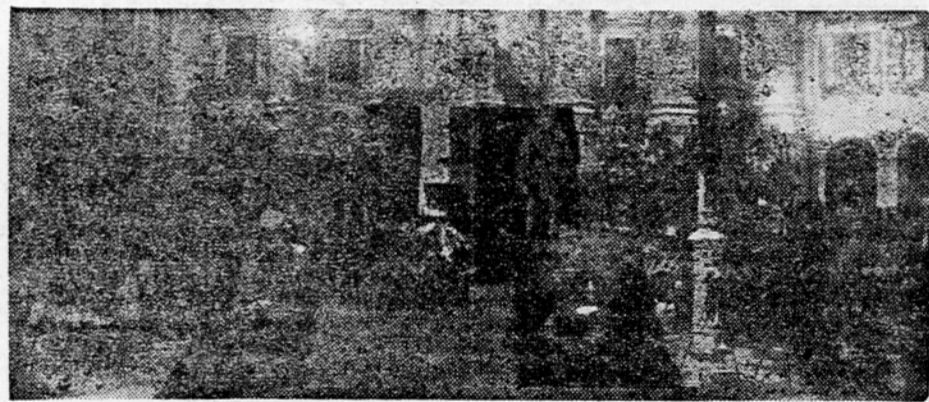
Malo pred pol enajsto uro so prišli na trg člani prve slovenske vlade, komandant Glavnega štaba Slovenije generalmajor Dušan Kveder, komandant mesta Ljubljane podpolkovnik Jože Borštnar, šefi in člani misij zaveznških držav Sovjetske zveze, Anglije, Amerike in Češkoslovaške.

Svečanost je pričel napovedovalec radia Svobodna Ljubljana, ki je dejal: »Kongresni trg so zasedle danes ob 10. uri nepregledne množice ljubljancov in mnogih vojakov iz Združenje svobodne Slovenije, ki so se prišli pokloniti spominu padlih junakov. Obraz Ljubljane se je danes zresnil ob spominu na žrtve, ki so bile darovane na žrtvenik za našo svobodo.«

Vojaška godba VII. korpusa je zagrnila žalno koračnico »Sprejmi zemlja, nato pa je stopil pred mikrofon komandant GŠS generalmajor Dušan Kveder, ki je dejal:

Slovenijo. Pokazalo se je, da žrtve, ki smo jih dali za druge naše velike cilje, to je za močno, novo, veliko, demokratično, federalno, srečno Jugoslavijo niso bile zaman. Danes imamo takšno Jugoslavijo, imamo Jugoslavijo, močno Jugoslavijo, ki uživa ogromen ugled v vsem mednarodnem svetu. Tudi to Jugoslavijo smo si priborili skupno z bratskimi narodi Jugoslavije. In tudi pri osvoboditvi Ljubljane, se je pokazala ta bratska povezanost vseh narodov Jugoslavije s tem, da so skupno preživeli kri predstavnikov vseh naših narodov Jugoslavije tako, da je danes komemoracija za žrtvami, ki so padle za Ljubljano tudi istočasno komemoracija vseh sinov bratskih jugoslovanskih narodov, in dokaz našega večnega edinstva bratskih narodov.

Tovariši! Prav posebno se je pa pokazalo, da niso bile žrtve zaman, češ kaj, ko smo kot poslednje dejanje naše narodno osvobodilne borbe osvobodili našo prestol-

Častna straža na žalnem odru

co naše ožje slovenske domovine, ki je nam bolj pri srcu kakor vse drugo. Mi partizani, mi borci Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije, mi vojski jugoslovanske armade smo se skozi vsa štiri leta neprestano ozirali iz Krivice, Mokrice, iz Jereč in iz za Zasavskih hribov in Dolomitov in izza Karniških planin proti naši Ljubljani, proti železnemu obroču, ki ga je okupator zgradil okoli naše svete prestolnice. Vse naše oči so bile neprestano uprte v naše mesto. Zato tovariši nismo doživeli v toku vse naše borbe še tako odločnega jurša brezmejne požrtvovalnosti še tako neskončne pripravljenosti dati svoje življenje, kakor so to pokazale naše slovenske in naše južne edince jugoslovanske armade, češ kaj, za Ljubljano. Težke in velike so bile te žrtve, vendar je v srcu vsakega vojaka živela zavest, da je treba z vsako uro pospešiti osvoboditev naše prestolnice in skrajšati čas terorja in nasilja, ki so ga nad našo prestol-

nicame imamo ti, o čemer so naši narodi sanjali stoletja. Imamo svobodno združeno

Škorpina mater, vdov in sester pokojnih junakov.

Maršal Tito — maršalu Stalinu

Čestitka maršala Stalina k zmagi jugoslovanske armade nad nemškim imperijalizmom

Moskva, 12. maja. Ob priliki proslav dneva zmage nad nacistično Nemčijo je prejel maršal Stalin med drugimi naslednjo brzojavko: Vrhovnemu poveljniku rdeče armade maršalu Sovjetske zveze Stalinu.

V tem najveličastnejšem trenutku zmage nad hitlerjevsko Nemčijo pošiljajo narodi Jugoslavije tople pozdrave in izraze globoke in bratske hvaležnosti Rdeči armadi in narodom Sovjetske zveze za vse ogromne žrtve, ki so jih doprinesli za rešitev in boljšo bodočnost vsega človeštva.

Maršal Jugoslavije Tito.

Maršal Stalin je odgovoril z naslednjo brzojavko:

Maršalu Jugoslavije Titu, predsedniku ministrskega sveta, Beograd.

Iz vse duše se zahvaljujem vam in bratskim narodom Jugoslavije za prijateljske čestitke ob popolnem dokončnem zlomu Hitlerjeve Nemčije. Istočasno prisrčno čestitam vam in narodom Jugoslavije k zmagi nad nemškim imperijalizmom, proti kateremu so jugoslovanske oborožene sile in ves jugoslovanski narod pokazali primere izrednega junaštva in moštosti.

Maršal Sovjetske zveze Stalin.

Uvedli neizprosni okupatorji in bedni prokleti domači izdajalci. Zato tovariši, naj bo spomin na vse padle žrtve za Ljubljano, na vse padle žrtve za osvoboditev Slovenije, na vse padle žrtve v štirih krutih in krvavih letih za osvoboditev vse Jugoslavije, naj nam bo spomin na te žrtve neprestano opozorilo, da moramo čuvati pridobitve, ki

smo jih izvojevali v tej borbi, za katere smo dali tako visoko ceno, tako visoko ceno, da moramo izpolniti ideale za katere smo se borili in za katere so dali življenja naši najboljši sinovi.

Večna slava junakom, ki so dali svoja življenja za osvoboditev Ljubljane, za osvoboditev Slovenije, za osvoboditev Jugoslavije!

Kri je tista, ki nam je ustvarila svobodo

V imenu Narodne vlade za Slovenijo je govoril minister za notranje zadeve tov. Zoran Polič:

Tovariši in tovarišice! Velike so bile žrtve, ki smo jih dali za to, kar danes imamo, za našo svobodo. Velike so morale biti te žrtve, kajti stvar za katero smo se borili štiri leta, je bila velika, največja, za katero so se kdaj borili Slovenci. Svoboda, svoboda naroda, svoboda ljudstva, to je bil program, ki smo si ga zapisali pred štirimi leti na svoji poti, na poti, ki smo jo s krvjo in trnjem vodili štiri leta. Štiri leta so padali po nas okupatorji, štiri leta so padali po nas domači izdajalci, štiri leta smo se borili proti nadmočnemu sovražniku. Vzdržali smo. Vzdržali smo zato, ker je bil vsak borec pripravljen žrtvovati svoje življenje, vzdržali smo zato, ker je imel slovenski narod dovolj mater, ki so bile pripravljene žrtvovati svoje otroke. Zato smo pomislili na

žrtve izdali. Zato tovariši in tovarišice povdarjam, ponovno povdarjam: vedno se bomo spominjali na čemu je zgrajena naša svoboda, vedno se bomo spominjali, da je samo kri tista, ki je ustvarila našo sedanjo svobodo, vedno se bomo spominjali, da je samo kri pretrgala tisto strašno življenje biveše Jugoslavije, ki je bila nasčuvela narod proti vladni. Kri nas je povežala z brati Srbi, Hrvati, Bosanci, Črnogorci in Makedonci. Kri je preiskrnila 20letno suženjstvo, ki je ustvarila tako trden zid nove Jugoslavije, da ji ne more škodovati in ne morejo udariti po njej tudi tisti, ki se sirtvejo in niso jasno pokazali svojega lica. Kdorikoli bi skušal poseči po naših pridobitvah, po temu, kar smo ustvarili, vsak naj se zaveda, da stoji za to svobodo, za to novo Jugoslavijo močnega jugoslovanske armade, preokrajena jugoslovanska armada, da stoji za to novo Jugoslavijo borci, ki so pripravljeno žrtvovati svoje življenje, kakor so jih žrtvovali borci v preteklih štirih letih. Na koščen beh žrtve, na krvi, ki je bila prelita, se zadržujemo, da bomo to, kar smo si pridobili, tudi čuvali, in če bo treba... To poslednje mora spremljati nas vse, mora spremljati vsakega Slovenca in Jugoslavana. Če bomo to imeli stalno pred očmi in vršili svojo nalogo, potem vedimo, da bo naša nova zbirana Slovenija preokrajena močnega živela v novi demokratični federaciji Jugoslaviji. Vedno in povsod bomo s ponosom izgovarjali imena partizanov, ki so dali življenje za to svobodo. S ponosom bomo govorili o slovenski ženi, ki je doprinesla toliko žrtev za to našo svobodo.

Slava padlim žrtvam!

V imenu mesta Ljubljane

V imenu mesta Ljubljane je spregovoril tov. Josip Ribličič:

V imenu mesta Ljubljane se poklanjam spominu vseh herojskih žrtve, ki so položili svoja življenja na oltar naše domovine. Poklanjam se spominu vseh tistih junakov, ki so prešli svojo kri za našo osvoboditev. Ta kri je bila najdragocenejša in najžalostnejša, kar jo je premoget slovenski narod, a ni bila prelita zaman. Iz nje je nastal nov duh, iz nje je nastal nov čas. In za ta čas in za ta duh gre zahvala njim, ki se jih danes spominjamo s hvaležnostjo in ki jih nosimo v svojih srcih.

Slava njihovemu spominu!

„Držite, za kar smo žrtvovali življenje!“

Član predsedstva AVNOJ-a, verski referent pri Glavnem štabu Slovenije, tov. dr. Metod Mikuš je izjavil:

Tudi na ta dan smo čakali dolga leta. Na ta dan namreč, da v srcu svoje drage Ljubljane posvetimo svoje misli vsem tistim velikim herojem, ki so padli za svobodo slovenske zemlje, za svobodo vsega človeštva. Priznam, da se morda marsikdo od vas težko umišlja v dolžnosti pravega partizana. Nekaj namreč imamo, kar ne pozna svet in ne prizna, to da so naše vojaške formacije, bataljoni ali brigade nič drugega, kot velike družine. Če umre kdo v družini, potem sami veste, da je v taki družini žalost. In če je umrl kdo v naših bataljoni ali brigadah, je zavlada v vseh edincih resnična in prava žalost. Zakaj? Nas partizane ne družijo in ni družila samo stroga vojaška disciplina, temveč nekaj, kar je najmočnejšega na svetu: velika medsebojna ljubezen in prava in velika ljubezen do svoje domače zemlje. Zato ni nič čudnega, če je ob pogrebu za jokala vsa brigada, brigada tistih borcev,

ki je pravkar gledala smrti v oči, pa je tedaj, ko smo polagali v grob padlega tovariša ali tovarišice, jokali vsak borec od vsega srca in ga ni bilo sram. Preprosti so bili naši partizanski pogrebi. Nekaj pogrebov je bilo celo izvršenih brez duhovnika, toda ne po naši krivdi. Komaj smo končali borbo, je bila naša prva skrb, da spravimo na varno ranjene, kajti vedeli smo, kaj pomeni, ako bi prišel naš partizanski ranjenec v roke okupatorja ali domačega izdajalca. Druga, nič manjša skrb in dolžnost je bila, da smo dostojno pokopali naše padle partizane in partizanke. Kje vse leže danes naši osvoboditelji. Skrivajo jih močniki gozdovi, kajti okupator in domači izdajalci je bil tako podel, da smo morali pred njim skrivati celo naše mrtiče. Neštetokrat smo dobili truplo, ki je bilo strahotno iznakaženo, truplo, katerega bi se lotile samo še zveri.

Rad bi vam povedal ve, matere-Slovenke, ve, žene-vdove, ve, sestre brez bratov, vi, otroci brez staršev, rad bi vam pove-

Nadaljevanje na 4 strani.

Maribor osvobojen

Poročilo generalnega štaba Jugoslovanske armade

Beograd, 12. maja. Vojno poročilo generalnega štaba Jugoslovanske armade z dne 12. maja 1945 se glasi:

V svojem prodiranju proti Avstriji uničujemo naše čete sovražne skupine, ki še nudi odpor in razorožujejo neprijateljske oddelke, ki se predajajo.

Uničene so all zajete 104., 373., 369., 392. divizija in divizija »Prinz Eugen« in »Slogard« ter ustaške divizije 4., 6., 10., 11., 12., 13., 15., 16., 18., 19. in 20., kakor tudi vsa žandarmerija in policija.

Veliko število ujetnikov in velike količine vojnega materijala je padlo v roke naših čet.

Osvobojena in očiščena so naslednja mesta in kraji: Maribor, Slovenska Bistrica, Krško, Brežice, Zidani most, Kranj, Škofja Loka, Trzin (na Gorenjskem), Radovljica, Bled, Jesenice, in veliko število drugih krajev.

V borbah in pri očiščevalnih akcijah je bilo ubitih 2.300 in zajetih 15.700 sovražnih vojakov in oficirjev, med njimi več generalov. Poleg velike količine drugega orožja in vojnega materijala je bilo zaplenjenih 240 topov, 10 tankov, 800 komadov avtomatskega orožja, 1250 motornih vozil in 39 letal.

560.000 nemških ujetnikov v treh dneh

Zopet 45 nemških generalov ujetih

Moskva, 12. maja. Operacijsko poročilo obveščevalnega urada Sovjetske zveze z dne 11. maja navaja, da so čete Rdeče armade v času od 9. do 11. maja na vseh frontah ujele 560.000 nemških vojakov in oficirjev, med njimi 45 generalov. Na področju Češke se čete pod poveljstvom maršala Schernerja in generala Wöhlerja še nadalje upirajo in jih čete Rdeče armade uničujejo in zasledujejo. Čete I, IV. in II. ukrajinske fronte so zasedle veliko število krajev. Čete II. ukrajinske fronte so se na področju severozapadno od čeških Budjovčevic združile z ameriškimi četami, na področju Avstrije pa južnovzhodno od Linza. Čete I. ukrajinske fronte so se združile z ameriškimi četami pri Chemnitzu in pri Rokycanah vzhodno od Plzna.

Sovjetski tisk komentira postopanje nemškega maršala Schernerja, ki hoče navzlic popolni brezpogojni kapitulaciji nemške vojske še naprej voditi vojno na lastno pest. Maršal Scherner se je izkazal kot pravi zastopnik nacistične ideologije, po kateri se smatrajo pogodbe le kot krpe papirja. Zahteva generala sta vojna in pobijanje ljudi sama po sebi namen, toda Scherner dela račun brez krčmarja. Rdeča armada mu bo v najkrajšem času onemogočila nadaljevanje zločinskega početja. Kakor je v treh dneh priložila k predaji 560.000 nemških vojakov, tako bo tudi s Schernerjevo vojsko v kratkem obračunala. Sovjetski listi v tej zvezi poudarjajo potrebo popolnega iztreženja militarističnega in nacističnega duha, kakor je uteljevan v maršalu Schernerju. Nacistični morilci sovjetskega ljudstva bodo šele takrat doigrani, kadar se bo nemški narod z mladino vred vrnil k načelom človečnosti in ko bo prenehal oboževati silo in nasilje.

Naglo čiščenje na Norveškem

Oso, 12. maja. Brezpogojna kapitulacija nemških čet na Norveškem naglo neprečinja. Vse nemške posadke zapuščajo mesta in se zbirajo na določenih zbirališčih. Računajo, da je trenutno na Norveškem še okoli 400.000 nemških vojakov in civilistov iz Nemčije.

Poveljnik angleških čet, ki sodelujejo pri izvedbi kapitulacije nemške armade na Norveškem, general Hilton, je izjavil, da je sodelovanje angleške in Rdeče armade odlično. Rdeča armada ne bo napredovala v notranost Norveške, njeni predstavniki pa bodo prišli v Oslo, kjer bodo sodelovali v zavezniški del-

Grozote vojnih zločincev Rumunije

Moskva, 11. maja. Tass poroča iz Bukareste: »Scanteala« poroča, da se bo v Rumuniji čez nekaj dni pričel proces proti skupini vojnih zločincev. Obtoženi so Macic, Trestorianu, Calotescu, Glatescu, Murgescu, Buradescu, Izepescu in drugi. Fi so bili krivi umorov tisočih ljudi. »Dva krvnika«, je naslov članka v listu »Scanteala«, ki opisuje zločine, ki sta jih v Odesi izvršila rumunjska generala Macic in Trestorianu. Dan po eksploziji v pisarni vojaškega poveljstva v Odesi dne 23. oktobra leta 1941. je bilo po ulicah, parkih in trgih postavljenih na tučate vesal. Več tisoč nedolžnih meščanov je bilo obešenih, drugi so bili ustreljeni po ulicah. To je bil samo uvod. Pokolj sta izvršila poveljstvo druge rumunjske armade v Tiraspolu katere poveljnik je bil takrat general Macic in ki je bila nujno poklicana v Odeso, da vzpostavi roko, ter vojaški poveljnik Odesa general Trestorianu. Dne 24. oktobra zjutraj so gnali v predmestje Odesa kolone žensk, otrok, starih in bolnih ljudi. Če je kateri na cesti omagal, so ga žandarji ustrelili. Pot v predmestje je bila pot smrti. Pokolj se je pričel ob jarku, v katerem so goreli veliki ognji. Ljudje so streljali v skupino po 50 do 60 oseb, toda to je bilo zločincem prepočasno. Zapri so na tisoče ljudi v štiri velike barake in jih žive zažgali. Vse one, ki so se prikazali na oknih ali na strehah, so morili ustreliti. Generala Macic in Trestorianu sta bila neposredna organizatorja pokolja v Odesi. Oba sta vdano podpirala cilje hitlerjevske tolarjske vojne proti Sovjetski zvezi. Ni kazni, s katero bi se mogli kaznovati njihovi zločini. Deset in stotisoči nedolžnih žrtev Macicovih in Trestorianovih zločinov kliče po maščevanju.

Hitlerjevi sokrivci v rokah pravice

London, 12. maja. Med številnimi nacističnimi krivci je danes ameriška 3. armada prišla in vrgla za zapah še enega, ki spada med najožje Hitlerjeve sodelavce in sokrivke. To je poveljnik 6. SS tankovske armade general Sepp Dietrich, ki je bil zadnjič omenjen takrat, ko je zaman skušal braniti Omenj pred nezadržnim potletom sovjetskih armad proti zapadu. Dietrich je v sovjetskem seznamu vojnih zločincev, ker je odgovoren za celo vrsto krvavih zločinov v Harkovu, kjer je imel 1. 1943 neomejeno moč in oblast. Razen Dietricha so zavezniške vojske še drugod po Evropi nalovile celo vrsto na-

gaciji in skrbeli za repatriacijo sovjetskih državljanov.

Sestanek maršalov Rokossovskega in Montgomeryja

Moskva, 12. maja. Dne 10. maja sta se južno od Rostocka vnovič sestala maršal Rokossovski in maršal Montgomery. Sestanek je potekel v pristrnem prijateljstvu. Maršal Montgomery je izjavil v kratkem nagovoru na banketu, da je samo tesno sodelovanje vseh zavezniških sil omogočilo tako naglo in temeljito uničenje fašistične Nemčije.

Napad na Berlin v filmu

Moskva, 12. maja. Ruski filmski operaterji so posneli na filmski trak vse operacije v zvezi z napadom na Berlin in z njegovo zasedbo. Izdelali so film, čigar predvajanje traja pet ur.

Stimson o zavezniški upravi Nemčije

London, 12. maja. Britanski, ameriški ruski in francoski predstavniki so dokončali načrt o zasedbi in upravi Nemčije. Ameriški vojni minister g. Stimson je v zvezi s tem objavil podatke: Predstavniki vseh štirih sil bodo s centralnim svetom upravljali Nemčijo. Centralni svet bo imel sedež v Berlinu. Glavna naloga tega sveta bo, da bo Nemčijo očistil od nacistov in da se obnovi zakonitost. General Eisenhower bo poveljnik ameriškega področja. Ta uprava bo sestavljena iz 12 glavnih odsekov: razorožitev vojske in demobilizacija, razpustitev nacistične delovne fronte in priprava demokratskih delavskih sindikatov, vodstvo zunanje in notranje politike, nadzorstvo nad policijo, narodnim zdravjem, krajevnimi oblastmi, prosveto, pošto in drugimi javnimi službami. Prav tako bo vzpostavljen gospodarski in finančni odsek in obveščevalni odsek, ki bo imel nalogo, da uniči nacistično podtalno gibanje.

Ameriške izgube v sedanji vojni

Washington, 12. maja. Po uradnih podatkih so znašale vse izgube ameriške vojske do 30. aprila t. l. 175.000 padlih, 536.000 ranjenih, 74.000 pogrešanih in 82.000 ujetih. Izgube ameriške vojske morarice pa so naslednje: 41.500 padlih, 49.000 ranjenih, 10.000 pogrešanih in 4200 ujetih.

clističnih priganjačev vseh mogočih narodnosti. Tako so francoske čete v severni Italiji spravile na varno bivšega policijskega šefa vichyske vlade Darmanda skupno z 20 njegovimi milničniki. Nekje ob Bodenskem jezeru so prav tako Francozi našli in zaprli drugega vichyskega izdajalca de Brinona.

Proces proti Göringu in Hessu

Washington, 12. maja. Ameriški demokratski poslanec Smith je včeraj protestiral, ker nemški maršal in nacistični voditelj Göring še ni bil sojen, iz Londona pa počujojo, da bosta Göring in Hess že v kratkem priš k pred mednarodno sodišče. Razgovori o procesu so že v teku.

London, 12. maja. Včeraj so zavezniške čete ujele še nekaj uglednejših nacističnih predstavnikov ali pa njihovih trabantov iz raznih evropskih dežel. Ameriška 7. armada je ujele nekdanjega nemškega finančnega ministra dr. Funka, generala v. Falkenhörsta, poveljnika nemških čet na Norveškem do decembra 1944, in bivšega Lavalovega ožjega sodelavca ministra v vichyski vladi De Brinona, ki se je predal Američanom v okolici Bodenskega jezera.

Frank ujet

London, 11. maja. Frank, nemški vojaški guverner Češke, se je predal Američanom. Ameriške čete so prav tako ujele Konrada Henleina, voditelja sodetskih nacistov, ki pa je dva dni potem izvršil samomor.

Preiskava v Hitlerjevih stanovanjskih prostorih

Moskva, 12. maja. Današnji sovjetski listi pišejo, da je bilo odrejeno, naj ostanejo prostori, v katerih se je nazadnje baje zadrževal Hitler, docela nedotaknjeni, ker jih bo preiskala posebna komisija. Iz najdenih sledov se da namreč sklepati, da je Hitler z največjo naglico pobegnil.

Naročnike na Slovenskega Poročevalca sprejema uprava lista. Ljubljana, Knafljeva 5, pritličje desno.

Predsednik Beneš prispel v Prago

London, 11. maja. Predsednik Beneš se je danes vrnil v prestolnico.

Češkoslovaška vlada je imela danes svojo prvo sejo po osvobojenju prestolnice v Pragi. Sklenjeno je bilo, da se češkoslovaški narodni svet nadomesti z novo izvoljenimi pokrajinskimi odbori na Češkem in Slovaškem.

Maršal Konjev v Pragi

Praga, 12. maja. Praški radio poroča, da je včeraj prispel v Prago maršal rdeče armade Konjev. Prebivalstvo je slavnemu vojskovodji pridrilo navdušene ovacije.

Manifestacija Zagreba

Zagreb, 12. maja. Glavni odbor ZAVNOHA je sklical za popoldne ob 16 veliko zborovanje zagrebškega prebivalstva v Radnički komori. Poseben proglaš je izdal iniciativni odbor, ki vabi k manifestaciji zlasti mladino in dijaštvo.

Zivljenje v Zagrebu se postopno normalizira. Danes, jutri in pojutrišnjem bodo registrirali vse zdravnike na področju mesta Zagreba, redno pa že poslujejo v Radnički komori. Komanda mesta je pozvala vse delavstvo in namočestvo, naj ostane v podjetjih, tovarnah in drugih obratih na svojem mestu in naj skrbi, da ne bo noben kos imovine tje podjetji, tovarni in obratom uničen. Na posebne sestanke so bili sklicani med drugimi tudi pki, delavci in namočestvo podružnice Bata, profesorji, docenti in asistenti na univerzi in posameznih fakultetah itd.

Proslava zmage v Sevastopolju

Moskva, 12. maja. Posebno svečano so dan zmage proslavili po raznih mestih na Krimskem polotoku in še posebej v Sevastopolju, ki je bil skoraj natančno pred enim letom osvobojen nemških okupatorjev. Pred spomenikom padlih sovjetskih vojakov nedaleč od Sevastopolja je bila ta dan velika vojaška parada, ki so ji prisostvovali ob silnem navdušenju ogromne množice prebivalstva.

Ruska pravoslavna cerkev za Rdečo armado

Moskva, 12. maja. Patriarh Moskve in vse Sovjetske zveze Aleksej je izjavil so. trudnik »Izvestije«, da je ruska pravoslavna cerkev v pretekli vojni za obrambne namene darovala več kakor 300 milijonov rubljev. Iz njenih sredstev je bila opremljena in vključena v armado močna tankovska ekipa, ki je bila nazvana »Dimitrij Donskoj«.

Sovjetski umetniki iz Kijeva v Beogradu

Moskva, 12. maja. V Beograd je z letali prispela skupina svetjskih umetnikov iz Kijeva. Med njimi so odlični člani kijevske velike opere. Na beograjskem letališču je sprejemu prisostvoval tudi sovjetski poslanik v Beogradu.

Francija zahteva izročitev Lavala

Stockholm, 12. maja. Associated Press poroča iz San Francisco: Zastopnik francoske delegacije v San Franciscu je, komentirajoč poročila o tem, da bi Franco mogel izročiti bivšega vichyskega ministrskega predsednika zavezniški komisiji za ugotavljanje vojnih zločinov, izjavil, da Francija zahteva kolaboracionista Pierrea Lavala, ki naj se izroči francoskim oblastem zaradi obtožbe o veleizdaji. Po svojem letu iz Nemčije je Laval v španjskih zaporih. Zastopnik francoske delegacije je izjavil, da so poročila, po katerih Francija soglašala s gornjim postopkom, brez vsake podlage. Zastopnik je nadalje izjavil: »Stališče Francije je to, da se mora Laval vrniti v Francijo zaradi razprave pred francoskim sodiščem, pred francoskimi sodniki; po določbah francoskih zakonov, in to stališče ostane neizpremenjeno.«

Obračunavanje s fašisti v Milanu

Moskva, 12. maja. Tass poroča, da je fašističnih zločincev, ki so jih aretirali v Milanu, sedaj že 2600. Ustreljenih po ljudskih sodiščih je bilo doslej v Milanu 406 fašistov. Fašisti se še vedno skušajo neorganizirano upirati. Ponekod prihaja do streljanja na ulicah zaradi fašističnih zapletov. Dne 5. maja so vrgli bombo v glavni stan brigade »Matteotti«. Ena oseba je bila ubita, 5 pa ranjenih.

Nemška letala v Angliji

London, 12. maja. »Exchange Telegraph« poroča, da je dne 11. maja pristalo na angleških tleh prvo nemško letalo od pričetka vojne. Gre za 3 nemška transportna letala, ki so iz Stavangerja na povelje zavezniškov prepeljala v London več nemških častnikov, da bodo tamkaj pedali podrobne izjave o minskih poljih, oskrbovaliških in drugih za vojno važnih podrobnostih.

Pozdrav internirancev zmagovitim tovarišem

Pozdravljeni tovariši v osvobojeni Ljubljani, in svobodni Sloveniji, in novi Jugoslaviji!

Vedna in iskrena vam zahvala za vaše brezmejno trpljenje, za dragoceno prelito kri! Kdo drugi ko mi zna bolje ceniti te vaše žrtve! Slava našim padlim junakom! Zahvala vam za neomajno borbo, s katero ste nas bodrili in nam dajali trdno prepričanje v končno zmago pravice nad krivico in v našo osvoboditev. V onih preteklih dneh izgnanstva ste v nas ponizanih in trpinčenih utrjevali našo odločnost, da nam vkljub vsemu nasilju ni klonil duh, čeravno je mnogoterim omahnilo telo. Svetel spomin tudi njim!

Vaša zmaga je tudi naša zmaga. Vaše veselje je tudi naše veselje. Z vami skupaj bomo postavili vse svoje sile za obnovo domovine.

Klauda Rajko,

zastopnik OF v Padovi.

Naj živi Trst v demokratični federativni Jugoslaviji!

Izmenjava čestitk med maršalom Stalinom in predsednikom Trumanom

Moskva, 11. maja. (Tass) Maršal Sovjetske zveze Stalin je prejel od predsednika Združenih držav Amerike, Harry S. Trumanu naslednjo pozdravno brzojavko:

»Sedaj, ko so sovjetsko-anglo-ameriške sile potolke fašističnih napadalcev do brezpogojne predaje, želim izraziti vam in preko Vas vašim junakim arm in najiskrenejšo čestitke našega ljudstva in njegove vlade. V celoti cenimo veličastni doprinos, ki ga je dala mogočna Sovjetska zveza k stvari civilizacije in svobode. Pokazali ste zmožnost svobodoljubnega in skrajno hrabrega ljudstva pri porazu hudobnosti barbarizma, četudi mogočnih. Pri tej priliki naše skupne znage pozdravljamo ljudstvo in armade Sovjetske zveze in njihovo izvrstno vodstvo. Veselimo me bo, ako bodete hoteli sporočiti ta čustva vašim priznanim poveljnikom na bojišču.«

Maršal Sovjetske zveze Stalin pa je poslal predsedniku Združenih držav Harry S. Trumanu naslednjo pozdravno brzojavko:

»Prisrčno se vam zahvaljujem na prijateljske čestitke ob priliki brezpogojne predaje hitlerjevske Nemčije. Ljudstva Sovjetske zveze globoko cenijo udeležbo prijateljskega ameriškega naroda v sedanji osvobodilni vojni. Skupni boj sovjetskih, ameriških in britanskih armad proti nemškemu osvajalcu, ki se je končal z njih popolnim porazom in propadom, bo zapisan v zgodovini kot vzor bojnega sodelovanja naših narodov. V imenu sovjetskega ljudstva in sovjetske vlade Vas prostim, da sporočite ameriškemu ljudstvu in hrabri ameriški vojski tople pozdrave in čestitke k veliki zmagi.

Izmenjava čestitk med predsednikom Kalininom in kraljem Jurijem

Moskva, 11. maja. (Tass) Predsednik Predsedstva Vrhovnega Sovjeta SSSR Kalinin je prejel od kralja Jurija VI. naslednjo brzojavko:

»Predsedniku Predsedstva Vrhovnega Sovjeta Zveze sovjetskih socialističnih republik, Moskva.

Z največjim veseljem govorec v imenu vseh mojih ljudstev, se obračam na Vas, gospod predsednik in preko Vas kot predsednika Vrhovnega Sovjeta Zveze sovjetskih socialističnih republik na sovjetsko ljudstvo ob tej znameniti priliki. Končno po tolikih letih hrabrih naporov in junških žrtvih so združene sile zavezniških narodov dokončno in nepreklicno uničile nizkotno moč hitlerjevske Nemčije. S tem so naše armade prinesle osvobojenje zatranim ljudstvom vse Evrope. V teh letih borbe so naša ljudstva skovala novo prijateljstvo, ki mu je bila dana praktična oblika v anglosovjetski pogodbi o zavezništvu in povojnem sodelovanju podpisanim meseca junija 1942. leta. Upam, da bo našemu vojnemu tovarištvu v orožju sledilo vedno tesnejše razumevanje in sodelovanje med našimi ljudstvi v letih mira, ki sledijo. Na ta dan so naše misli posvečene predvsem vsem onim, katerih delo in žrtve so pripomogle zmagam prave stvari. Ob spominu na nje se moramo odločiti, da se ne bomo branili naporov pri izgradnji boljše življenja, za katerega so se borili in umirali. Zmago in osvoboditve Evrope smo dosegli s tesnim in vdanim sodelovanjem Zveze sovjetskih socialističnih republik, Združenih držav ameriških in britanske države. Radi nadaljevanja našega sodelovanja moramo položiti temelje častnega pravega in trdnega zavezništva. Pošiljam vam gospod predsednik moje osebne tople pozdrave in čestitke ob priliki zmage ter preko Vas pozdravljam hrabro Rdečo armado in mornarico ter edinstveno sovjetsko ljud-

stvo, ki je s svojo potrpežljivostjo in staljnimi uspehi doprineslo toliko k zmagi združenih narodov.

Predsednik Predsedstva Vrhovnega Sovjeta SSSR Kalinin je poslal v odgovor brzojavko kralju Velike Britanije Juriju VI. »Srčno se vam zahvaljujem, Vaše Veličanstvo, in vsemu britanskemu narodu na prijateljske čestitke in pozdrave obojestrnih silam in ljudstvom Sovjetske Zveze o priliki dokončnega poraza hitlerjevske Nemčije. Ta zmaga je bila izvojevana s ogromnimi žrtvami sovjetskih in britanskih ljudstev ter ljudstev zavezniških držav. Skupno krvoprolitanje v osem letih proti hitlerjevskim tolpam je utrdilo prijateljstvo britanskih in sovjetskih ljudstev. V imenu sovjetskega ljudstva vam pošiljam Vaša visokost kakor tudi britanskemu ljudstvu in obojestrnim silam Velike Britanije tople čestitke v dnehi naše zmage nad Nemčijo in upam, da bodo zavezniški odnosi med našima državama, katerih trdnost se je izkazala med vojno, vodili do še tesnejšega in še zaupnejšega sodelovanja in letih mira, v dobro vseh svobodoljubnih narodov.

Poslanica maršala Stalina Churchillu

London, 11. maja. Maršal Stalin je v poslanici g. Churchillu rekli stedeče: Vam junakim britanskim obojestrnim silam in vsemu britanskemu ljudstvu pošiljam prisrčne pozdrave in vam prisrčno čestitam k vaši veliki zmagi nad našim skupnim sovražnikom, nemškim imperijalizmom. Ta zgodovinska zmaga je kronana s skupnim bojem sovjetskih, britanskih in ameriških armad za osvoboditev Evrope. Prepričan sem, da se bo po vojni nadaljeval uspešen in prisrčen razvoj prijateljskih odnosov, ki so vzpostavljeni med našima dvema deželama.

Pozdravi Hrvatov v Sloveniji

Hrvat v Ljubljani in Sloveniji, ki so ves čas narodne borbe stali in delovali v vrstah OF s svojimi intelektualnimi in materialnimi silami, pošiljajo Predsedstvu slovenskega narodno-osvobodilnega sveta in narodni vladi na današnji veliki dan osvoboditve Ljubljane, ko po dolgih letih svobodno izražajo svoje čustvovanje, naslednji pozdrav:

Zedinjena Slovenija, ki si bila dolga stoletja razkosana in ki si v svoji narodni borbi toliko trpela, si že doživela svoje vstajenje in uresničilo sen vseh svojih vikanov! V demokratični federativni Jugoslaviji pod vodstvom maršala Tita, v bratski slogi z ostalimi svobodnimi narodi Jugoslavije, budi srečna!

Naj živi velika demokratična federativna Jugoslavija!

Naj živi zedinjena in svobodna demokratična federativna Slovenija!

Naj živi vojna in osvoboditelj vseh narodov Jugoslavije veliki maršal Tito!

Naj živi Jugoslovanska armada!

V Ljubljani, 9. maja 1945.

Josip Broz-Tito Maršalu Jugoslavije i Predsedniku Vlade Demokratičke i Federativne Jugoslavije — Beograd.

Hrvat v oslobojeni i ujedinjenoj Sloveniji, koji su cijelo vrijeme narodne borbe sa svim svojim intelektualnim i materialnim silama stali i djelovali u redovima Osvobodilne Fronte Slovenije, šalju

Vama, Veliki Maršalu, i Predsjedniče Vlade Demokratičke i Federativne Jugoslavije, na veliki dan oslobodjenja Jugoslavije ispod dušmanskog jarma sijedeći pozdrav:

Stvaranjem Vaše Demokratičke Federativne Jugoslavije sve političke in narodne razmirice sišle su sa terena raspriavanja političkih strasti. Vašom državnikomudrošću i diplomatskom dalekovidnošću riješili ste sve te probleme na zadovoljstvo pojedinih naroda i same države.

Kao vojnik, državnik, diplomata i političar stvorili ste iz Jugoslavije nezavisan brod, koji je do sada plovio kako ga je vjetar nosio, a danas s njime ravna i krmlari snažna i mudra ruka iskusna državnika, Vaša ruka, Veliki Maršalu! Mi savremenici događaja živi smo svjedoci, da je Vaša vojnička sprema, zlačak duh i sposobnost dalekovidnog državnika našu državu i sve naše narode stavila uz bok velikih i snažnih pojednika-saveznika. Vaš vojnički napor u trajanju od preko četiri godine bio je za narode Jugoslavije dragocijen i velik, trudan i opešan. Historija i generacije, koje dolaze, vječno će vam za to biti zahvalne. One će vam to priznati. Za Vaše mnogostruke i mnogostrane zasluge na polju narodnog i državnog života blagodarite vam zajednica Jugoslovenskih naroda u ime svoje, same države i svojih otadžbina.

Mi Hrvati, koji živimo u ujedinjenoj i oslobodjenoj braćskoj Sloveniji, ističemo tu epohalnu činjenicu, s kojom ste doveli u sklad hitlerjske principe i savremene težnje te potrebe države i njenih naroda, i zato vam ključemo, Veliki Maršalu:

sretno vodite sada sloznu, po Vama oslobođenu i ujedinjenu Jugoslaviju na razdost i blagostanje njenih naroda i na trst svetukupnog Slavenstva i čitavog čovečanstva.

Neka živi slobodna, demokratička i federativna Jugoslavija!

Neka živi Jugoslovenska Armija!

Neka živi Crvena Armija!

Neka živi Maršal Stalin!

Neka živi saveznička vojska!

Neka živi Truman!

Neka živi Churchill!

Slava Rooseveltu!

U Ljubljani, 10. maja 1945.

Aktivistom OF

Za vse aktivistke in aktiviste OF bo jutri, v nedeljo, dne 13. t. m. ob 8. zjutraj zbor v mali dvorani kina »Matice«. Poziv velja vsem aktivistkam in aktivistom, ki so delali v času okupacije in aktivno sodelovali v dnehi osvoboditve.

Surt fašizmu — svoboda narodni!

Zaščita znanstvenih, umetniških in kulturno-zgodovinskih predmetov

Po odloku Predsedstva SNOS-a z dne 27. januarja 1945 so zaščiteni vsi znanstveni, umetniški ter ostali kulturno-zgodovinski predmeti, ki so v javni ali zasebni lasti (knjižnice, arhivi, cerkve, gradovi, oprema sol, gledališki odri, zbirke slik in kipov, galerije, muzeji, znanstveni laboratoriji, znanstveni zavodi, javni spomeniki, umetniške in zgodovinske zgradbe).

Na osnovi odloka je najstrožje prepovedano vsako odnašanje, skrivanje, poškodovanje in uničenje teh predmetov. Krivci bodo postavljeni pred sodišče.

Vsi znanstveni in umetniški ter ostali kulturno-zgodovinski predmeti morajo ostati tam, kjer se nahajajo, ter bodo prezele njihovo varstvo nase vojske in civilne oblasti. Odneseni predmeti morajo biti pod kaznjivo vrjnjeni na svoje prvotno mesto.

Znanstveni inštitut pri Predsedstvu SNOS-a

Komisija za ugotovitev škode na kulturno-zgodovinskih predmetih Slovenije

Razdelitev novih nakaznic za kurivo

Vse potrošnike, ki še niso dvignili novih nakaznic za kurivo za gospodinjstvo pri svojih dobaviteljih-trgovci

Mladina, ki ji velja vsa naša skrb, veselo sluti svojo srečno bodočnost — Na desni: Tako so prihajale postre ekipe na sprejemu prve Narodne vlade Slovenije

Čakajo nas težke naloge naše obnove

Minister za industrijo in rudarstvo v slovenski narodni vladi Franc Leskošek je v svojem govoru dne 10. t. m. na zborovanju v Ljubljani pozval delavski razred, naj doprinese k obnovi industrije isti delež, kakor ga je doprinesel v borbi proti okupatorju. Ta poziv brez dvoma danes ne velja samo delavcem, ne velja samo za obnovo industrije, ta poziv velja danes vsem slojem našega ljudstva, velja prav tako kakor delavcem, tudi kmetom, obrtnikom, trgovcem, uradnikom, skratka, velja slehernemu poštememu Slovencu in slehernemu poštememu državljanu nove Jugoslavije, velja za vse sektorje gospodarskega življenja.

Borba za našo svobodo je zahtevala na tisoče žrtev najboljših sinov slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. V njej je bil uničen velik del našega narodnega in državnega premoženja. Vse te velike žrtve so bile potrebne, brez njih bi ne bilo naše svobode. Toda svobodo bomo v polni meri uživali šele tedaj, ko bomo odpravili zle posledice vojne in to pred vsem na gospodarskem področju. Obnoviti je treba naše porušene vasi in mesta, ceste, železnice, spraviti v tek naše tovarne.

Vse to je danes temeljne važnosti za naše življenje in za nadaljnji razvoj naše nove države. Toda tu se postavlja vprašanje, odkod vzeti sredstva za obnovo. Slehernemu, ki je zasledoval potek naše narodno osvobodilne borbe in sam v njej sodeloval, bo odgovor jasan. Kje smo dobili sredstva za začetek naše borbe, kje smo jemali sredstva, da smo težko borbo vzdržali in dosegli zmago? Veličastna zgradba naše nove države, njena vojska, njena oblast je bila zgrajena s zmojem in krvjo najpožrtvovalnejših in najboljših sinov slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Začeli smo boj s puškami, ki smo jih zaplenili sovražniku, iz njega smo izšli oboroženi s tanki in letali. Požrtvovalnost, junaštvo in pobudnost najširših ljudskih množic so vse to ustvarile. Brez teh vrh in najširših množic ne bi bilo tolikih uspehov naše borbe, ne bi bilo naše zmage in naše svobode. Tako smo zna-

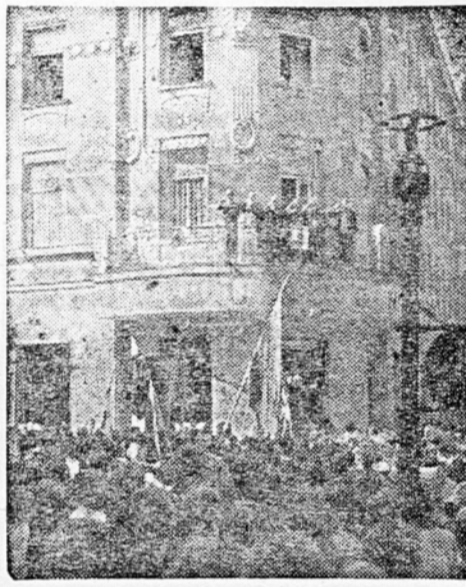
gali v prvi bitki na vojaškera in političnem poprišču, edino tako bomo lahko zmagali tudi v drugi bitki, v bitki na gospodarskem področju.

Domovino bomo začeli obnavljati predvsem s tistimi sredstvi, ki jih sami premoremo. Sredstev nam pa ne manjka, samo treba jih je poiskati. Tu mora priti do izraza iniciativa posameznikov in ljudskih množic, mora priti do izraza požrtvovalnost in junaštvo pri delu. Dosedaj so nam bili potrebni junaki na bojnem polju, sedaj potrebujemo junakov dela, junakov, ki bodo s svojim delom čimprej izvojevali tudi bitko na gospodarskem področju. Zato je v tem trenutku dolžnost vsakega poštemega državljanca, da se s pridvojenjo silo loti svojega dela, da se pri svojem delu sprosti in dela z lastno iniciativo. Dela naj z zavestjo, da ne dela več za tujeja oblastnika, ampak, da dela v korist nove demokratične ljudske oblasti in države, kar pomeni v svojo lastno korist.

Katere so najvažnejše naloge, ki nam jih nalaga takojšnja obnova? Najvažnejše naloge so brez dvoma vzpostavitev naše industrije, nje oskrba s surovinami, vzpostavitev našega prometa in čimprejšnja obnova našega kmečkega gospodarstva. Naše tovarne bomo deloma oskrbeli s surovinami najhitreje s zbiranjem raznega materiala, ki leži raztresen po naši zemlji, s zbiranjem starega železa, stekla, papirja itd. Treba je organizirati množično zbiranje tega materiala; predvsem naj bi šla na delo mladina, kakor je to storila v južnih predelih države in dosegla odlične uspehe. Urejenega gospodarskega življenja si ne moremo misliti brez urejenega prometa. Mnoge naše železnice in ceste pa so danes porušene. Tudi hitro popravilo prometnih žil se lahko izvrši edino s najširšo pobudnostjo vsega prebivalstva, ki bo moralo priskočiti oblistvom na pomoč. Vprašanje naše preskrbe in prehrane bo najuspešneje rešeno tedaj, ko bomo vsa naša življenjska sredstva v dovoljni količini doma pridelali. To bo pa šele tedaj, ko bomo obno-

vili naše kmečko gospodarstvo. Oblast bo brez dvoma tu storila svoje. Je pa tudi dolžnost nas vseh, da priskočimo našemu kmetu na pomoč predvsem z delovno silo, da bo sleherni kmeček zemlje obdelan in pridelek v redu pospravljen.

To so najvažnejše naloge naše obnove. Zavedajmo se, da je od hitre rešitve teh nalog odvisno delo na vseh drugih oddelkih narodnega in državnega življenja. Zato je naša dolžnost, da vse svoje delo usmerjamo predvsem v reševanje teh najvažnejših nalog in da te naloge izvršujemo v duhu zirnavega medsebojnega tekmovanja, ki nam bo prav gotovo prineslo zmago.

Ljubljanci pozdravljajo predstavnike oblasti svobodne Slovenije

Naše matere

Na Kongresnem trgu je strelana množica ljudi, da prazni spomin na svobode padlih borcev. Bilna katalinca so v črtni matere, ki se izgubilo svoje snove, sestre, ki se izgubilo svoje brate, žene, katerim se mož ne bo več vrnil. Pa pravi neka gospa drugič: »Tudi vi ste tako nesrečni!« in plane v jok. Ta ji odgovori: »Saj moramo biti ponosni. Svoboda je vedno drago plačana.« Bila je mati politikomisarja IV. brigade tov. Vaneta, ki je padel v borbah pri Metliki. Narod, ki ima take matere, ne bo propadel.

Prehranjevanje prehodne vojske

Vsa prehodna vojska, ki je oddeljena od svojih enot, se prehranjuje v etapnih kuhinjah in sicer se nahaja oficirska menza v restavraciji »Sestica«, Dunajska cesta št. 8, podoficirska v restavraciji »Pri Ivanu«, Aleksandrova cesta št. 5, vse ostalo vojske pa v etapni kuhinji »Zadrzna klet«, Kongresni trg št. 2. Smrt fašizmu — svoboda narodu! Komandant, podpolkovnik Jože Borštnar, l. z.

Tako je delavka četrta slavila svobodo

Priljubili smo dan, pričakali smo ga! Go-tovo si ga nihče ni tako želel kakor naše svobodno delavstvo iz Most, Predovičevega sola, Zelene jame in Kodeljevega. Vsa ta društva trpjav, ki je ves čas vojne in okupacije doprinesla načelovite žrtve za naš sodanji praznik, je na dan narodne svobode dočakala, da niti najhujše preganjanje okupatorja in »zmagovitih rupačkovcev« ni moglo streti srca, ki so ostala zvesta kladi, v kateri jih je vzgojil in potrdil sodanji minister za industrijo in rudarstvo tov. Franc Leskošek, ki je v času, ko je še deloval v tovarni »Saturnus«, zbiral okrog sebe največjeje borce za svobodo in delavske pravice.

Delavska četrta vzhodnega dela Ljubljane, ki je leta in leta svesto sledila svojemu voditelju Leskošku, po pravici danes triumfirala, v prijetni zavesti, da so vsi napori in vse trpljenje končno le kronani s zmago pravice in resnice.

Zato je tudi docela razumljivo, da je prav ta okraj postal na zborovanje na Kongres-

ujem se bomo kotli dela! Ni ga lepšega občutka kakor zavest, da more človek s delom služiti koristni stvari.

Za naša gre delavka s tremi otroci! Mo-za ji je v internaciji tisočkrat preletel okupator do smrti izstradal. Komaj pred tremi dnevi je zvedela, da ga ne bo več nazaj. Skoraj si je izkajala oči, saj je ču-tla, da je svoboda na pragu Ljubljane, pa ji je krvavelo srce, ker njeni ljubljenci mož ne dočaka tega srečnega dne. Nihče je ni mogel potolažiti. Ali ko se je na dan svobode Predovičeva ulica ovila z zelenjem, se okitila s cvetjem in narodnimi zastavami, je njen še od solza mokri obraz v trenutku okamenel. Ne, ni se mogla smejeti, pre-velika je še bila njena bolečina, pregluhoka je bila sveže zasekana rana na srcu. Toda ponos, ki ji zdaj žari iz oči, pričja, da žrtev, ko je izgubila moža, njeni nepreskrb-ljeni otroci pa očeta, ni bila zaman. Na oknu njenega kletnega stanovanja gori svečka. Ene od tisočletih, ki so sredi gorle v praznovitev praznika svobode. Ta skrom-na sveča je luč, ki so jo osvoboditelji pri-žigali v njeno arca.

Vsa ulica se koptje v morju luči. Pred vsimi hišami stoji redniški številnih družin, delavci v belih srajkah, z zavihanimi ro-kami Kitasta, kuljave roke se sklepajo v bratski objem s borci osvobodilne vojske, ki so se vrnili k svojem. Sredi ulice pa se osuna od sebe izobiljke povorka. Deset minut manjka do 12 ure, toda prav ta kratki čas se izkoristi mladina, da vsakitka voditeljica Tita in osvobodilni vojski. Mlado dekle igra na harmoniko, za njo pa se pom-ika dolga vrsta mladincev in mladenk. Mi-mo luči na oknih korakajo, nihno sveč, ki gore na okenskih policah v spomin in po-čudenje padlim junakom za našo bodo-čnost, ki bo in mora biti tako svetla, kakor jo smoči bila Predovičeva ulica.

Na četu enega izmed manifestacijskih sprevodov

nem trgu tako številno družno. In ko so se ljudje po končanem slavlju vračali na svoje bogato okrašene in praznično raz-svetljene domove, je vsa Zaloška cesta va-lovala od množice, ki je v živahnem raz-govoru in vriskajoč ter s pesnitjo na ust-nicah slavila dan našega vstajenja.

Nebo in ulice so ves čas povratka očarje-vale raketa, vse razsvetljene ulice in luči na oknih pa so simbolno potrjevale živo vero, da so sedaj zmagali tudi delavci iz Kemnice, Kolinice, tovarne za klet in »Sa-turnusa« in da so se jim odprli svetli raz-gledi v nove dni.

Pridružim se staremu delavcu iz »Saturnusa«. Njegovo telo je slonjeno od napa-rov in prestanih štiriletnih strahot. V svita rakete, ki je tisti čas zablistala nad nama, sem opazil v njegovih očeh zmagoslavno zadovoljstvo, ko mi je dejal: »Vedel sem, da bo vojne in kletih fašistov ter njihovih izumov kmalu konec. Več, še takrat, ko smo v tovarni izdelovali še za staro Jugo-slavijo plinske maske, smo delali noč in dan. Ko pa so bile maske gotove, smo do-živeli razpad. No, tako smo tudi pod oku-patorjevo oblastjo in za njegovo koristi mo-rali na pritisk delati plinske maske. Po tem so prišli s hrčkov naših fantje in s enim mahom, prav udarno, kakor znaajo, pomeli s vso to staro ropotjo.«

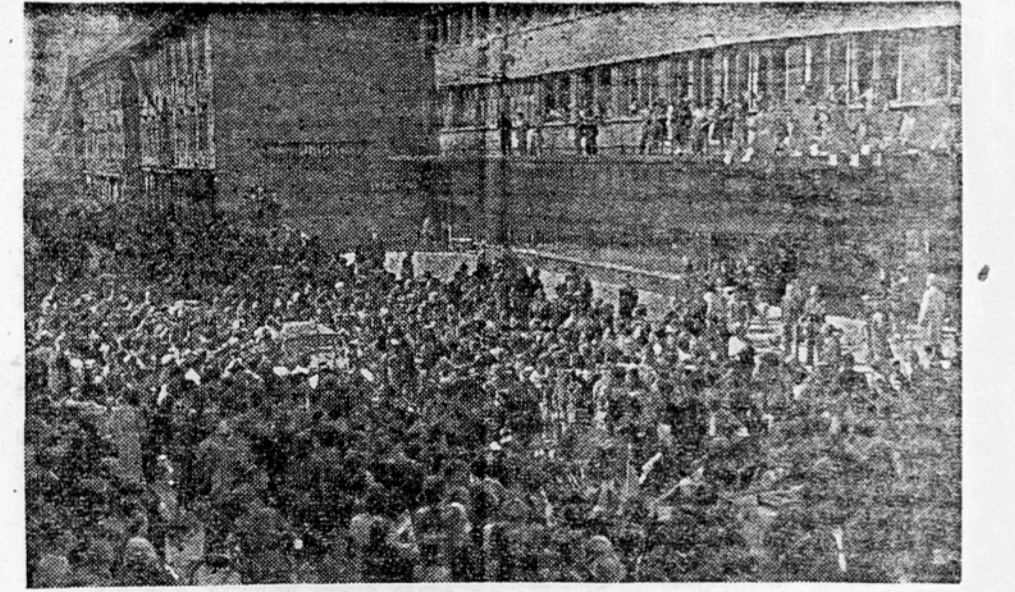
»In kaj boste delali sedaj?« sem ga vprašal.

»Pretegnil je ude, da mu je sklepnilo v sklepih. Stisnil je pesti in zadovoljno vsk-ričal:

»Zdaj?« Detali bomo posoda, škrta in še mnogo drugih koristnih reči, ki jih naše gospodnje in naš mali človek tako potre-buje. Ne moram si misliti, s kakimna vso-

Naši pomorščaki po-zdravljajo naše morje

Postali so nam tole brzojavnik: Naš vedni sen je sedaj »senca. Veliko naš in samo naš Trst, naša prijava, naše okno v svet, ki ga je prvič v zgodovini slovenskega naroda na stičaj odprl in vključil v našo novo Jugoslavijo naš le-gendarni maršal Tito, naš ključ. Iz vse-globine svojih širokih pljuč naš vseh, da zarežemo brazde v bučeče snje valove na-šega Jadranskega morja, da pomemo na njega v širni svet naše nepremagljivo za-stavo in tako pred vsem svetom dokaza-mo, da je Jadransko morje bilo, je in bo naše. Vzržen! nad s potoki krvi omen-tirano in s tolikimi žrtvami naših najboj-ših sinov in hčera izbojevano Združeno Slovenijo v Titovi Jugoslaviji. Iz globine vseh naših src iskreno pozdravljamo naše s stavo ovceno nepremagljivo jugoslo-vansko vojsko, pozdravljamo njeno IV. armado, ki je po tolikih letih trpljenja, prilizanja in odstranja prinesla našemu Trstu svobodo, svobodo, ki jo je Primo-riča tako pričakovala in za katero je ve-liko pripravljena, če bo potrebno, žrtvovati življenja svojih najboljših sinov in hčera. Pozdravljamo zmagovito Rdečo armado, nesčetljivo svobode zaslužnjem narodem in zmagovajmo, da smo slovenski pomor-ščaki pripravljene s trdnjo oko ob krmlu in s budnim očesom v daljnjo voditi naše trgovske lajpe po našem morju nimo vseh čerl uspešno in pristana v pristana. Naj živi naš veliki voditelj maršal Ju-goslavije tovariš Tito! Naj živi naš slovenski Trst v okviru no-ve demokratične federativne Jugoslavije! Naj živi Združena Slovenija v novi Ti-tovaj Jugoslaviji!

Vsa Ljubljana je bila ob prazničnih dneh narodnega vstajenja na nogah

Koder se pojavlja naša vojska, jo spremlja mladina

Franček Bohanec

Naš Mitja

Ze na vse zgodaj zjutraj so se zbrali na ljubljanskih ulicah ljudje. V okra-šeno mesto so vkorakale brigade. Val navdušenja je zajel vso množico. Ljub-ljančani so obsipavali svoje borce z ro-žami, s slaščicami in cigaretami. Prišel sem s hercegovsko divizijo, ki je vkoraka-la z viške strani. Nad zeleno Rožno dolino je sijalo sonce veselo kot še ni-koli. Veter je rahlo pozivalo zastave na oknih. Pred tobačno tovarno me je us-tavila neka gospa. Pogledal sem ji v oro-šene, iskrene se oči. Prijela me je krepko za roko in brez besed izvlekla fotografijo iz usnjene torbice. Medtem časom me je njena hčerka obdarila s slaščicami.

»Ali ste ga kje videli, to je moj sin Mitja!«

Obstrmel sem ... Mati mi je zgovorno pripovedovala, da ji je pred enim letom pisal iz Gubčeve brigade. Te besede je spregovorila s trenutnim strahom. Opazil sem njeno za-drego.

»Sinovi moji, ne morem verjeti, da je svoboda. Vi ste prvi, ki sem mu to zaupala. Do danes sva o njegovem pismu govorili samo meče s hčerko in to tiho zvečer v postelji. Sedaj je svoboda, sedaj lahko vpijem na ves glas: »Moj Mitja mi je pisal, moj sin!«

Pri teh besedah je zajokala od sreče. Tresla se mi je roko, ko sem držal fotografijo v rokah. Zgledal sem se Mitji v oči. Videl sem jih, kako so ža-rele, prav tako so se mu svetile takrat, ko nam je v gozdu kot četni komisar pravil o beli Ljubljani. Ob ognju nam je takrat opisoval prizor, ko bomo vkorakali v Ljubljano. S pripovedovanjem nas je osrdil in lažje smo premagali težko akcijo, ki je bila pred nami. Videl sem te oči, ko smo se vračali pozno v noč s sabotažno skupino preko vnožja Kri-ma na Notranjsko. Gozdna steza nas je pripeljala na jaso. V daljavi, tam daleč pod nami, nekje v morju teme in noči, so se svetilkale električne lučke na bloku. Mitja je nemo in nepremično z razsvetljeno verigo okrog Ljubljane — svojega rojstnega kraja. Zavzdihnil je. Ne vem, na kaj je takrat mislil: mogoče na svojo mater, ki je sedaj stala pred mano, mogoče na usodo tlačnega mesta. Prepričan pa sem o tem, da je bilo v vzdihu mnogo pridržanega srda nad krv-niki. V temnih očeh sem zagledal tisti predan pogled borca, ko smo juršali na švabobranske zasede. V njegovih mladih, umirjenih očeh je bila tista neizprosna volja partizana — boriti se z vsemi močmi za našo belo prestolnico.

»Vi ga poznate, kajne, vi poznate

Mitjo Z. iz Zelene jame?« je nadajte-vala mati.

Poznal sem ga. Pogledal sem njene delavne roke in skoraj se mi je zasmil-lila. V njenih očeh, ki so kazale, da je ta žena le poznala garanje, je bilo mno-go ljubeznj do sina. Hčerka je rahlo prebledela. Zbal sem se, da je prebrala z mojega obraza resnico. Rahlo se je stresla in se postavila krepko ob mate-rino stran. Zato sem ji bil, sam ne vem zakaj, iskreno hvaležen. Sam nisem upal tolažiti matere, resnice pa ji nisem mogel povedati. Izgubljal sem se v ma-lenkosti in ji pravil, naj nas tovariše tika. Mati se je nasmehnila. Začutila je, da s partizani prihajajo novi ljudje. Vedela je, da je njen sin prav tak.

Mimo nas so korakale dolge kolone her-cegovske divizije. V bojnih izklesani obra-zi so izražali nepremagljivost. Hercegovci so peli svoje partizanske pesmi. V začet-ku v njih nisem mogel najti tega, kar sem občutil v borbi. Vse drugače so od-mevala pesmi po visokih gričih in širokih cestah, ko so šli borci s pesmijo v napad. Med ljubljanskimi ulicami so navidez iz-gubljale svoj borbeni značaj. Pogledal sem mater in vzključilo jo je ljudi. Pesem sem drugače dojemal. Postala je izraz naše popolne zmage, splošni vrisk osvobodene-ga ljudstva.

»Tovariš, ti poznaš mojega Mitjo?« je ponovila mati.

Spomnil sem se nečesa težkega. Bilo

je pred nekaj meseci v Suhi krajini. Na-ša četa je morala prevaliti krčevito pečino. Borci niso mogli najti nikjer pro-стора z zaklani. Sovražnik je usmeril svo-je strojnice ravno na ta prelaz. Svinčenko so živigale. Ni bilo moči prekoračiti viš-ine. Vendar je bila to edina rešitev za naš obkoljeni bataljon. Tedaj se je komisar Mitja odločil. Rekel nam je samo tole:

»Tovariši, jaz bom dvignil sovražni ogenj. Vi izrabite ta trenutke in se pri-plazite do prvih zaklonov ...«

Tedaj sem ga videl, kako se je dvignil. Skočil je na prelaz. Stal je visoko zravn-an. Njegova mlada postava je bila vit-ka in lepa. Opazil ga je sovražnik in meril v njega. S tem se je zvilal svinčeni snop za en meter. Naša četa se je medtem prevaila. To je bilo za sovražnika pravo iznenadenje. Po kratki borbi smo ga po-gnali v beg. Pozneje sem zvedel od tova-rišev, da je bil Mitja ranjen in je na poti v vojaško bolnico umrl. Vsi borci njego-ve čete smo se spogledali. Stari partizan Jakob Krčon, borec iz leta 1941., je zak-ljučil naše misli:

»Takšni so Ljubljanci!«

Nisem vedel, ali naj to povem materi ali ne. Mučilo me je težko naključje, da je vprašala mati ravno mene po svojem sinu. Še enkrat sem pogledal njene roke. Spoznal sem, da je ravno preprosta delav-ka dala svojega sina za svobodo Ljublja-ne. Njena črna obleka je bila nekolikanj oguljena, čevlji pošvedrani. Mitja je bil

verjetno njen edini sin, ki bi ji na stara leta lahko pomagal. Mati v mojem neznan-ju ni ničesar zapazila. Njena hčerka me je razumela. Zdelo se mi je, da sem jaz razumel tudi njo. Imela je velike rja-ve oči. Rožnate ustnice je stisnila. Odlo-čil sem se za odgovor:

»Mati, vaš sin se vrača z nami vsemi, med nami je. Samo njegova edinica bo verjetno prišla z dolenske strani in Ljub-ljano, odkoder korakajo slovenske bri-gade ...«

Hčerka mi je v znak hvalečnosti rahlo mežiknila, čeprav jo je mučila tegoba. Ve-dela je, da bo morala tolažiti mater, zato je ostala mirna. Mati se mi je zahvalila in se z veseljem korakom napotila proti Rakovniku. Hčerka mi je na hitro pove-dala naslov njihovega stanovanja. Stisnil sem obema roki, potem smo se razšli.

Mučila me je zavest, da sem nekaj za-grešil. Napolnil sem se za materjo. Puščal sem za seboj nepregledno množico. S hiš so plapolale slovenske zastave z rdečo zvezdo. Videl sem, kako je mati hitela na-proti slovenskim brigadam. Stledil sem. Kmalu sem jo zgubil. Zamotal sem se v neprebodno gručo ljudi. Naslonil sem se na drevo. Potolažila me je zavest, ki sem jo spoznaval ves čas naše borbe:

»Res je, z nami so prišli vsi naši padli borci, z nami so se vrnili prav tisti, ki so padli za svobodo in lepše življenje, z našimi brigadami je prišel tudi naš Mitja.«

Predstavniki zavazniških vojaških sil pred Glavnim štabu Slovenije

da! nekaj v tolažbo. Toda bodite uverjeni, da človek težko najde pravo besedo, kajti vaša žalost naravno je velika. Toda vendar pomislite, dajmo prostora bolj mislim kot svojim čustvom, kot svoji srcu. Zavedajte se vsi, da spomin vseh padlih borcev živi med nami. Jez osebo na primer sem v teku te velike borbe izgubil nešteto najboljših prijateljev in prijateljic. Pokopali smo jih. Leže bogve kje na Notranjskem, Gorenjskem ali Štajerskem. Toda vse te dni, ko ogledujem to veliko svobodno Ljubljano, so vsi ti ljudje pri meni. Nosim jih v srcu in jim razkazujem to svobodno Ljubljano, za katero so padli tudi oni.

In še na nekaj ne smemo pozabiti. Prav ti padli borci so največji spomin, največji glasnik nam živim: Ne odnehajte od borbe! Držite to, za kar smo mi žrtvovali svoja življenja! In še nekaj, drage matere, drage žene, vdove, otroci. Ne bodo se vrnil, vendar vas srčno ljubljani. Sprejmite nas partizane za svoje otroke. Mi, ki smo prišli v Ljubljano, ki smo osvobodili Slovenijo, smo vsi vaši, tako kot ste vi bili in ostanete vedno naši.

Na koncu je naša velika dolžnost, da se

spominamo vseh slavnih naših herojev, padlih za svobodo, in jih počastimo z enominutnim molkom.

Vedna slava vsem padlim herojem! Njihov spomin bo živel v nas, v naših srcih in prebajal iz roda v rod. Spomin padlih slovenskih partizanov ne bo nikdar izginil iz srca svobodoljubnega slovenskega naroda.

Ob koncu govora je pozval zbrano občinstvo k enominutnemu molku. Za tem je spregovoril šef ruske misije podpolkovnik Bogomolov:

Zrtve za čast in svobodo

Klanjam se spominu padlim herojev v imenu vojakov in oficirjev Rdeče armade. Te svete zrtve so padle za čast in svobodo slovenskega naroda in za svobodo vseh svobodoljubnih demokratičnih narodov sveta. Klanjamo se pred temi žrtvami herojev, zavedajoč se, da je iz njihove krvi vzniklo na tisoče novih herojev. Prav te zrtve so najboljši dokaz, da fašizem nikdar ne bo mogel zatreti demokracije. Čast in slava padlim herojem!

Nikdar ne smemo pozabiti njihovih dejanj

Podpolkovnik Winson, zastopnik zavazniške vojaške sile, je počastil zrtve za našo svobodo z naslednjimi besedami:

Ljudstvo Ljubljane! Zal mi je, da ne morem govoriti v vašem jeziku. Naprosili so me, naj rečem kaj padlim partizanom iz Ljubljane, našim tovarišem v borbi za svobodo proti nacistični okupaciji. Dejstvo, da lahko danes stojimo tukaj v tej uri zmagaje, je predvsem pripisati njim, njihove vsemu doprinosu v borbi in uspešnosti ter vrednosti njihovega orožja. Nikdar ne smemo pozabiti njih in njihovih dejanj. Kako naj vzdržujemo tovarštvo, ki obstaja med partizani iz Ljubljane z našimi lastnimi vojniki, mornarji in letalci, ki leže po bojiščih Evrope, v puščavah puskov Afrike, v džunglah in obrežjih Azije in globokih vodah sedmih morij. Dobro vemo, kako so nam pomagali vaši hrabri borci izza tistih temnih dni, ko je bil sovražnik le 50 milj od srca Anglije, na pragu Egipta in v gorečnem pogorišču Stalingrada. Tisti, ki so se borili z vami v gozdocih in gorah, dobro poznajo trpljenje vašega naroda, ki so ga mučili izdajalski nemški napadalci in njihovi ubogljivi sužnji fašistični Italijani. Zaradi tega boste razumeli, kako počastnega se čutim, da lahko izrazim svoje čustvo v imenu vseh britanskih vojakov, mornarjev in letalcev, katerih kri se je družila z vašo krvjo. Ne smemo zlorabiti njihovega zaupanja za stvar, za katero so umrli. Dosti krvi je bilo že prelite. Sedaj pa je prišla ura, ko moramo zamenjati meč s plугоm, vojašnice s šolskimi sobanami, bojišča s pravičnimi sodišči. Njihova borba je končana. Njihova dolžnost je storjena. Naj počivajo v časti, kot počivajo v miru. Toda mi, ki živimo, moramo se izpolniti svojo dolžnost. Ne smemo napraviti miru, ki smo ga tako drago kupili. Odločimo se in napovemo križarsko vojno tem sovražnikom: ubožstvu, zatiranju, nevednosti in nesmiselnim prepričanjem med narodi. Odrinimo z jezika vseh ljudi besede: tiranija, pohlep, nepravilnost, sužnjost in vojna. Na ta način bomo izpolnili svojo dolžnost, in novi svet, ki ga ustvarjamo, bo naš spomenik našim padlim.

Delajmo tako, kakor so delali ti padli junaki

Kapetan Blatnik, šef ameriške vojske misije pri Glavnem štabu za Slovenijo, je izpregovoril v angleščini: Dragi Slovenci in Slovenke! Zelo mi je žal, da vam ne morem spregovoriti v jeziku moje matere in mojega očeta, ki izhajata iz te krasne dežele Slovenije. Kot predstavnik vojaške sile Združenih držav se vam danes pridružujem v tej vaši uri časti polne svečanosti in moram izraziti

svoje spoštovanje onim padlim partizanom iz Ljubljane. Bili so vojaki, ki niso vedeli samo, proti čemu se borijo, ampak so prav tako vedeli, zakaj se borijo. In ker so vedeli, zakaj se borijo, jim je bilo mogoče, da so zdržali v tistih temnih dneh, ki so tekli prva leta vojne, ko so drugi njihovi sorodniki izgubljali upanje, ali pa odkrito sodelovali s fašističnimi in nacističnimi zatiralci. Prav tako kakor vaši hrabri tovaršji, ki so vzdržali v tistih težkih dneh prvih let, se mi tu danes zbiramo, da se zaobljubimo in da se posvetimo, da bomo tudi mi vzdržali v teh težkih letih, ki leže pred nami, ko je treba graditi in na novo delati. Delajmo tako, kakor so delali padli junaki. V imenu hrabrih tovarišev iz ameriške vojske in letalstva, ki so izgubili svoja življenja v Afriki in Evropi, pozdravim padle junaške borce iz Ljubljane.

Mi si bomo odslej enkrat za vselej vladali sami!

Šef češkoslovaške vojske misije podpolkovnik Studlar je med drugim dejal:

Bratje Slovenci in sestre Slovenke! V imenu češkoslovaške armade se globoko klanjamo pred svetlim spominom padlim herojev — partizanov. Iz njihove krvi se je rodila dolgo pričakovana svoboda slovenskega naroda. Nikdar ne smemo pozabiti žrtve, ki jih je za to svobodo prinesla slavná Rdeča armada pod vodstvom genialnega maršala Stalina. Vrní njihovega spomina in navodilu, ki nam ga dajejo te zrtve smo lahko prepričani, da ničesar več ne more in ne bo razdržilo slovensko družino in nihče več nam ne bo mogel vsiljevati svoje vladati. Mi si bomo odslej enkrat za vselej vladali sami. Ostanimo si vedno verni bratje, verni po duhu in srcu. Slava padlim slovenskim herojem!

Zalno svečanost je zaključil Invalidski pevski zbor, ki je zapel Pahorjevo »žalostinko« in pesem »Prečuden cvet je v grapi črnik«.

Častni vod je v počaščenje padlim junakov podal tri salve. Godba je zaigrala narodno himno.

Padlim junakov, katerih spomin smo proslavili, ne bomo nikoli pozabili. Od slovensosti smo odhajali še s trdnejšo voljo, da uresničimo sen, ki so ga oni sanjali pa ne dočakali, in da nam nihče na svetu ne bo več vzel onega, kar smo s svojo krvjo priborili. Vse pokrajine, kjer prebivajo naši ljudje in ki jih je popljala kri naših slovenskih junakov in naših južnih bratov, so in ostanajo za vedno naše.

Borba za Stari trg pred tremi leti

12. maja 1942 so partizanske enote napadle italijansko posadko v Starem trgu ob Kolpi. To je bil eden prvih večjih naših napadov. Naši borci so pobili okrog 90 Italijanov, 30 pa jih je zgorelo v nekem skednju. Ker obhajamo te dni že tretjo obletnico te slavne borbe, smo se obrnili na tovariša podpolkovnika Nedeljko, sedanje ga namestnika komandanta VII. korpusa, da nam je podrobneje opisal potek borbe za Stari trg. Podpolkovnik Nedeljko je bil takrat operativni oficir in je vodil ves potek bojev.

»Italijane je presenetila koncentracija naših sil,« je pripovedoval podpolkovnik. Do takrat kaj takega še niso bili vajeni. Bilo je v maju 1942, ko smo se napadali samo z manjšimi skupinami. To so bile prav za prav skoraj same borbe patrol in borbe iz zasede. Za napad na Stari trg pa smo zbrali kakih 300 mož. To je bilo za tiste čase že velika vojska. Sodeloval je ves kočevski bataljon, katerega komandant je bil sedanji polkovnik Vasija Izanec, politkomisar pa Ante Novak; poleg tega ena četa belokranjskega odreda, ki jo je vodil sedanji poročnik Feliks Baškovič, pred vojno stražnik v Ljubljani. Ob 3. popoldne nam je prišla čez Kolpo na pomoč še četa Hrvatov. Ob tej priliki moram poudariti, da so ob Kolpi skoraj vedno sodelovale slovenske in hrvaške enote in tako s krvjo ustvarjale in utrjevale edinstvo jugoslovanskih narodov.

»Borbe so se začele zjutraj ob svitu,« pripoveduje podpolkovnik Nedeljko. »Stari trg smo popolnoma obkrožili, potem pa z dveh strani vdri vanj. Borbe so bile krave in trde. Da, do takrat je bila to ena naših najhujših borb. Italijani so bili v bunkerjih, v cerkvi in v vsaki hiši. Bili so fašisti-črnosrajčniki in so se zagrizeno borili. V nekem skednju so rajši zgoreli, kakor se predali. Naših borcev pa niso ustavili ne bunkerji ne italijanske strojnice in bombe. Do sredine popoldneva so zavzeli že več bunkerjev ter zaplenili nekaj orožja.

Medtem pa je Italijanom prihajala pomoč s Sinjega vrha in iz Starega trga. Kolono, ki je prodirala s Sinjega vrha, smo odbili, drugo iz Črnomlja pa zadržali do popoldneva. Šele popoldne se je Italijanom posrečilo, da so vdri v Poljansko dolino, v Predgrad, in nam tako prišli za hrbet. Potem so zasedli obronke hribov in žgali po nas, ki smo se borili v Starem trgu. Naših borcev pa tudi to ni oplašilo. Kljub temu, da so se svinčene vspale že z vseh bregov po nas, se naši niso hoteli umakniti iz Starega trga, temveč so se borili dalje, da bi popolnoma upitili vso posadko. Šele potem, ko se je iz gorečega skednja razširil ogenj na druge hiše, smo se morali umakniti iz trga. Umikali pa smo se samozavestno kot zmagovalci. Prav mimo gornjih hiš Pregrada se je pomikala naša kolona, čeprav so bili v Pregradu Italijani.

V ponedeljek 14. t. m. bo ob 10. uri v stolnici mala zaдушnica za padle borce. Službo božjo bo daroval dr. Metod Mikuš.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Vedno nove edinice prihajajo v Ljubljano

Včeraj zjutraj se je pripeljalo v Ljubljano z Vrhnike več vlakov s našimi borci. Med formacijami, ki so prispele v slovensko prestolnico, je vzbujala posebno pozornost VIII. udarna divizija. Nad eno uro so s strunnim korakom stopale po Tyrševi cesti disciplinirano povezane in junaško ponosne jugoslovanske armade. Kljub rani uri so prihletli Ljubljancem z vseh strani na Tyršovo cesto, se zvrstili v gost špalir in navdušeno vzklíkali hrabrim borcem, ki so prepevaje partizanske pesmi ter vzklíkajoč Stalinu, Titu in jugoslovanski armadi nadaljevali svojo pot skozi mestno osrčje. Kakor pri manifestacijskih sprejemih prve dni osvoboditve, je tudi včeraj govorilo zvesto srce Ljubljane.

Opoldne so pribreli po Tržaški cesti; tanki in najsoodobnejše opremljeni motorizirani oddelki zmagovitega IV. korpusa. Cim so jih stanovljali iz bližnjih ulic opazili, so hiteli k sprejemu, jih toplo pozdravljali in jim poklanjali cigarete. Odlična oprema bojnih edinice je zgovoren dokaz sijajne pripravljenosti in borbene učinkovitosti, ki je vodila IV. korpus do presenetljivih zmag.

Popoldne pa se je pomikala po Tržaški in Bleiweisovi cesti VII. udarna divizija, ki je tudi v sestavi IV. korpusa. Nad dve uri so korakali od sonca ožgani in neverjetno vzdržni borci, ki jim je množica na obeh straneh ceste izkazovala svojo iskreno hvaležnost za vztrajno osvobodilno borbo. Bojnimi edinicami te divizije so sledile pratežne edinice, ki so zaključile strunni pohod junaških zmagovalcev v slovensko prestolnico.

Popoldne pa se je pomikala po Tržaški in Bleiweisovi cesti VII. udarna divizija, ki je tudi v sestavi IV. korpusa. Nad dve uri so korakali od sonca ožgani in neverjetno vzdržni borci, ki jim je množica na obeh straneh ceste izkazovala svojo iskreno hvaležnost za vztrajno osvobodilno borbo. Bojnimi edinicami te divizije so sledile pratežne edinice, ki so zaključile strunni pohod junaških zmagovalcev v slovensko prestolnico.

Popoldne pa se je pomikala po Tržaški in Bleiweisovi cesti VII. udarna divizija, ki je tudi v sestavi IV. korpusa. Nad dve uri so korakali od sonca ožgani in neverjetno vzdržni borci, ki jim je množica na obeh straneh ceste izkazovala svojo iskreno hvaležnost za vztrajno osvobodilno borbo. Bojnimi edinicami te divizije so sledile pratežne edinice, ki so zaključile strunni pohod junaških zmagovalcev v slovensko prestolnico.

Mladina prva na delu

Okupatorji, ki so povzročili neprecenljivo škodo našemu narodu in njegovi skupni imovini, so zapustili sledove svoje samopašnosti zlasti tam, kjer so bili nastanjeni. Nekatera javna poslopja kažejo žalostno sliko. Niso sicer v solah in drugih zgradbah zazidavali oken, kakor njihovi predhodniki, strahopetni fašisti, ki so skozi line streljali na nedolžne ljudi, so pa gospodarili kakor v hlevu. Mnogo zgradb so zapustili v takšnem stanju, da bodo potrebna temeljita popravila.

Dokler se to ne zgodi, je treba zgradbe očistiti, da bodo na razpolago državi in njenim ustanovam. Mladina, ki ume ceniti pridobitev svobode po naši hrabri vojski, se je zaradi tega takoj pokazala pripravljeno, pomagati pri najnujnejših delih, da se šolska in druga poslopja za prvo silo uredi. V šiški so se na pr. v petek zbrale mladenke srednjih šol ter so očistile podo v šišenski šoli. Delo je šlo z velikim veseljem in urnostjo od rok. Do večera je bila šola v Spodnji šiški na ta način očiščena, v soboto pa se je s njo nadaljevalo. Tako je šišenska šola, kjer so se še pred tednom dni spirali naduti Nemci, zopet vzpostavljena v higijensko stanje ter bo izročena svojemu novemu namenu.

Mladina pa se ne ustavlja po tem delu. Že se javljajo marjivne sotrudnice za pomoč pri velikih nabiranih akcijah v korist partizanov in povratnikov iz internacije v Nemčiji. Za to akcijo bodo zbrali s posebnimi polami, overovljenimi z žigom pristojne oblasti. Mladina pojde od hiše do hiše nabirati perilo, obleko in živila. Vse, kar je količjak porabno, bo prišlo prav. Na ne bo nikogar, ki ne bi prispeval po svojih možnostih obleke ali živil. Res je, da nas je stari cigan s svojimi »socialnimi« akcijami oskobel, a z vsemi še možnimi sredstvi hočemo pomagati sedaj, ki je na-

počil čas prave, iskrene in vzajemne pomoči. Zavedna Ljubljana bo odprla svoje omare in skromne shrambe, njeno srce bo osrečilo tiste, ki so pomoči najbolj potrebni. Rojaki, darujte vsak po svojih močeh! Prispevajte kdor in kolikor je mogoče živila, obleko, perilo in obutev, ne samo za odrasle, ampak tudi za otroke!

Iz internacije se vračajo nekateri rojaki in skrajno bednem stanju. Za seboj imajo dolgo naporno pot in vsakovrstno pomanjkanje. Da ne omagajo, preden prispejo domov, jih moramo v Ljubljani pokrepčati, obleči in obuti! Tudi stiska partizanskih otrok bodi predmet našega človekoljublja. Treba je pomagati materialno, toda ne z denarjem. Blago — to je geslo današnjih dni! Vse nabrano bo prekontrolirano in odano v skupno osrednje skladišče, kjer se bo blago pregledalo, razvrstilo ter predložilo za uporabo na pravičen način. Trume internacije prihajajo v naše mesto dan na dan, toda to so šele prvi povratniki, kajti Nemčija ne daje povratnikov na razpolago vozil in železnic in naši ljudje se morajo vračati peš. Nekateri imajo za seboj po več tednov potovanja. Treba je pomagati prav vsakemu. Po možnosti darujte tudi obutev, kajti dolga pot je marsikateremu zbrusila čevlje. Pokazimo, da se v svobodi zavedamo pomena žrtve za našo skupnost in celoto. Tujec jih je odvedel v Nemčijo, da jih je onemogočil doma in da bi s tem ubil življenjsko silo našega naroda. Mnogo jih je v tujini podleglo, ker niso imeli zmožnih pogojev za človeško življenje. Tistim, ki so suženjstvo prestali, pa je treba pomagati z vsemi silami. Dokazimo, da znamo ceniti njih žrtve — ne z besedami, marveč z dejansko pomočjo!

Živelo bratstvo jugoslovanskih narodov!

Oni, ki čakajo vrnitve

Vidimo jih med množico, ki se dan na dan zbira pred Kazino, da bi srečno učkala dovoljenja, s katerim bo izpolnjeno dolgoletno hrepenenje. Vidimo jih: štajerce, Gorenjce, Korošce. Srečavali smo jih vsa ta leta po ljubljanskih ulicah, kdaj pa kdaj sklonjene od skrbi za obstanek, nikoli pa — odkotnevi pičlo število izjem, ki so zašle v zablodo rušniške propagande — uklonjenih v veri v zmago. In ta vera v zmago jim ni samo vtilvala poguma v vztrajanju za vsako ceno, ni jih samo opajala z najlepšimi nadami in srečno vrnitev — ne, ves čas jim je tudi silila v misli spomin na vse tisto, kar so morali od nemške pesti prestati tisto strašno pomlad in poletje leta 1941. Kar je takrat moralo prestati veliko število naših najbolj zavednih rojakov v pokrajinah, kamor je z brutalno silo stopila švabska peta, tvori eno izmed najbolj žalostnih poglavij naše zgodovine.

Nemčurska peta kolona je bila na delu. Širila je vesti, da bodo selili vse »nezanesljive«. Znašala je v svoje rajenske pisarne naslove zavednih Slovencev. V Mariboru, v Celju, v Ptujju je peta kolona ustvarila morečice ozračje, ki je leglo na prebivalstvo s silo obupa in groze. Grožnje so se uresničile. Gestapo je že na velikonočni ponedeljek pončil polovil in pozparil, kar je bilo vidnejšega na petokolonjskih spislih. Na določeni dan izgnanstva je prišel Gestapo

po družine zaprtih, jih priključil možem in vse skupaj odpeljal v zaprtih avtomobilih na železniško postajo. Razvali so z našimi ljudmi kakor s klavno živino. Prišlo se je izganjanje in plenjenje na debelo. Transport za transport je odhajal na jug Jugoslavije. Kdor je tak križec pot doživel, mu še danes ob spominu za trenutek poledeni kri v žilah.

Kako se je vse to godilo? Okrog polnoči so ugusile luči na cestah v onem predelu mesta, ki je prišel tisto noč na vrsto. Ne da bi bilo Nemece sram počenjati grozote pri belem dnevu — njih nastopanje ponči pri bilo preračunano na močnejši živčni učinek. Avtomobili s policijo so švigali naokrog in se ustavljali zdaj pred to, zdaj pred ono hišo. V grozi so slovenske družine prisluhnele, če so prišle na vrsto. Začulo se je razbijanje po hišnih vratih in že je zateglo pel zvonec na vratih stanovanja ali pa je puškinjo kopito z votlim razbijanjem po durih oznanjalo v obupno noč prihod nacistov. Po hišah je odmeval jok otrok. Do zob oboroženi nasilniki so oblastno stopili v stanovanje in naznanili: stanovalec morajo biti v eni uri pripravljeni na odhod, s seboj pa smejo vzeti do 25 kilogramov prtljage in 500 din gotovine na osebo. Začelo se je premetavanje. Vsa bi bil rad čim več vzel s seboj, kako težko se je bilo ločevati od dragih spominov,

Beseda je hlači, hlači med nami svet Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes! Razpni se! Po razponu tvojih kri! bo meril narod čilost svojih sil, in morda — treh najmlajši brat pojde za vse usod iskat.

O. Župančič

vsakega predmeta in kosa so se držali žulji. Družine slovenskih ljudi, ki so štediti in si pritrgovale leta in leta, da so si opremile stanovanje in dokupile, kar je bilo potrebnega za družino — se posebno zaradi vedno večjega pomanjkanja v vojni — a zdaj je bilo treba vse zapustiti okupatorju in nasilniku in oditi siromašno v mračno negotovost...

Kaj so stori, da so zastužili tako usodo? Njih edini greh: bili so Slovenci!

Ura je hitro minevala, že so policisti grobo priganjali k odhodu, jok preplašenih otrok je naraščal. Toda vse solze otrok in zbeganih mater niso omešale človeških zverin. Z bornimi culami oprtani reveži so stopili na cesto. Za njimi so stanovanje započitali. Z vseh strani blokirane ulice so se zgrinjale zdaj manjše, zdaj večje skupine, kakor je pač bila družina številna. Zbirale so se na določenem mestu, od koder so jih prepeljali z avtomobili na zbirališče, v Mariboru v meljsko vojašnico, kjer so vse popisali.

Pred odhodom na vlak so Nemci prebrskali še ono malo prtljage, kar so je našli ljudje prinesli s seboj, in so jim pobrali vse, kar je predstavljalo kakšno dragotino. Začel se je lov za zlatom. Da bi ga našli, so razrezavali torbice in kovčege in parali oblačila. Treba je priznati nemško temeljitost: razbojniška drhal je temeljito opravila svoje delo...

Zvečer so ubogo rajo gnali na vlak. To je bil prvi začetek križevega pota. Oprtani ljudje so nemo korakali po praznih ulicah na kolodvor. Okrog velike skupine trpinov »novega hitlerjevskega reda« so stopali policisti z na strel pripravljenimi puškami. Okna so morala biti zaprta, zastori spuščeni, nobena glava se ni smela prikazati, da bi vsaj za silovo videla trpeče pregančane. Promet je bil ustavljen, na križiščih cest so spodili slehernega človeka, ki se je morda želel vsaj nemo poslovit od izgančev in je čakal na ta trenutek ure in ure, daleč nazaj za poljski kordon. Bilo je vse tiho, bil je to prvi mrtvaški spreved živih. Le od daleč so mahljale roke v pozdrav. Strašni in nepoznani trenutki. Naložili so rajo na vlak in jo odpeljali v neznanu...

Mnogo je bilo trpljenja na poti. Mnogim se je pozneje posrečilo priti po ovinkih v Ljubljano, mnogo pa jih je ostalo v Srbiji, v Bosni in drugod, mnogo izmed njih za vedno. Strlo jih je pomanjkanje in trpljenje... — Prebivalce ob hrvaških meji pa so s kamioni sredi trde noči prepeljali čez mejo, kjer so jih sesuli na cesto kakor kup gramoza — pa si pomagaj, kakor si veš in moreš, obenem pa so jim zagrozili, da bo vsak ustrelejen, če bi poskušal vrniti se.

Dolga je bila, dolga ta pot skozi vojno. A zdaj je končana! Po štirih letih so se dvignile glave, močnejše kakor kdaj koli prej se je zbudilo srce in nepopisno domotožje žene naše ljudi nazaj pod domačo streho. Saj nikdo ne vpraša, kaj bo še našel od svojega, vendar je treba, da se reši, kar se le še rešiti da. Na ruševinah bo vzcvetelo novo življenje...

Jugoslovanska armada, Glavni štab za Slovenijo, Komanda mesta Ljubljana

Mobilizacija letnikov 1926 in 1927

Odredba št. 6.

Besedilo odredbe št. 2, točka 1, se spreminja v naslednje:

Zaenkrat se mobilizacija samo letnika 1926 in 1927. Dan mobilizacije ostalih letnikov bo objavljen kasneje z novo odredbo.

Smrt fašizmu — svoboda narodu! Ljubljana, 12. maja 1945.

Komandant — podpolkovnik Jože Borštnar

Jugoslovanska armada, Glavni štab za Slovenijo, Komanda mesta Ljubljana

Zapora gradbenega materiala

Odredba št. 7.

S takojšnjo veljavnostjo se postavlja pod zaporo ves gradbeni material za potrebe vojske pri vseh podjetjih, trgovinah, skladiščih in privatnih lastnikih in sicer:

1. ves gradbeni les, 2. vse konstrukcijsko in betonsko železo, 3. žičniki vseh dimenzij, 4. cement, židna in »rečna« opeka, 5. ves material za vodovodne, parne in električne instalacije.

Vse lastnike navedenega materiala pozivamo, naj takoj, a najkasneje v teku treh dni po objavi te odredbe pisмено prijavijo komandi mesta Ljubljana, prometno-tehničnemu oddelku množino in mesto vskladiščnega materiala.

Pravico razpolaganja z navedenim materialom ima izključno Prometno-tehnični osek komande mesta Ljubljana.

Smrt fašizmu — svoboda narodu! Ljubljana, 12. maja 1945.

Komandant — podpolkovnik Jože Borštnar l. r.

Jugoslovanska armada, Glavni štab za Slovenijo, Komanda mesta Ljubljana

Oglas

Pri tromostovju, oziramo na okolišnih ulicah je bila izgubljena iz avtomobila usnjena torbica, v kateri je bilo 180.000 lir in dva računa; vse je vojaška last.

Zato naprošamo najditelja, da torbico čimprej odda v pisarni Štaba Komande mesta Ljubljana.

Smrt fašizmu — svoboda narodu! Komandant — podpolkovnik Borštnar Jože l. r.

Naj živi Narodno osvobodilna fronta Jugoslavije!

Radio Svobodna Ljubljana

669 m/46 m
Nedelja, 17. maja.
8.00-8.20: Poročila. — 8.20-9.00: Resna glasba (plošče), obvestila in objave. — 9.00-9.30: Mladinska oddaja. — 9.30-10.00: Resna glasba (plošče), obvestila in objave. — 12.00-13.00: Resna glasba (plošče), obvestila in objave. — 13.00-13.20: Poročila. — 13.20-14.00: Koncert orkestra Radia Svobodna Ljubljana, sodeluje Komorni zbor. — 17.00-20.00: Prensno slavnostnega partizanskega mitinga s Tabora. — 20.00: Govor predsednika prve slovenske narodne vlade Borisa Kidriča. — 21.00: Koncert godbe glavnega štaba. — 21.00-21.20: Poročila. — 21.20-23.00: Koncert (plošče) z reportažami iz partizanskega življenja.

Objave

Za slepe otroke je darovaj neimenovan dobrotnik 3000 lir Srčna hvala!
Upraviteljstvo deške šole na Prulah obvešča starše, da se reden pouk na šoli prične v ponedeljek 14. t. m. zjutraj ob 8. uri, popoldne pa ob 14. uri.

Licitacija zapadlih predmetov v mestni zastavljalnici je preložena na nedoločen čas Dan licitacije bo o pravem času objavljen.

Interna in kirurški klinika javljata, da so obiskci od ponedeljka 14. t. m. dalje zopet kakor prej in sicer 3 krat tedensko, v sredo, soboto in nedeljo od pol 13. do 15. ure.

Opozorilo brivsko-frizerskim mojstrom. Komanda mesta Ljubljana sporoča, da njena odredba št. 1 ne predvideva zaprtja frizerskih obratov. Brivsko-frizerski mojstri se pozivajo, da takoj začno z normalnim poslovanjem. Normalno poslovanje se vrši od 7.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure, ob sobotah do 19.30. Odslek za obrinštvo.

Novi grobovi

V izvrševanju svoje domovinske dolžnosti je dal svoje življenje v 30. letu starosti dne 3. novembra 1943 letalski poročnik 8. v. i. c. Gustav Pokopan je v vojaškem pokopališču v Ismajliji ob Suseškem prekopu.

Ga. Antonija Bončarjeva, vdova po poštmen poduradniku in bivša gostilničarka na Šentpetrski cesti, je umrla v starosti 75 let v Podmliščakovi ulici 16 pri hčerki gospe Jenkovi. Pogreb bo v ponedeljek ob pol 9. iz kapelice sv. Andreja na Zalah.

G. Milica Lončar, nemškega č. TPĐ, čigar posmrtni je bila objavljena večeraj, je umrl v Dachau dne 3. februarja t. l. po desetih mesecih internacije.

G. Peter Papež, zastopnik tvrdice I. C. Mayer v pokotju, je umrl v starosti 76 let in so ga pokopali pretekli ponedeljek dopoldne pri Sv. Križu.

Ga. Ursula Gvošče je umrla v 73. letu in je bila pokopana v sredo 9. t. m.

Ga. Ursula Tomljanovič je postala žrtev letalskega napada na koncu minule vojne. Pokopana so jo v Šmarju.

G. Andrej Perar, vojaški strážnik, je umrl v pokotju 6. t. m. v 72. letu in je bil pokopan 8. t. m. pri Sv. Križu.

G. Anton Hafner, mizarški mojster in posestnik, je umrl 11. t. m. in bo pogreb danes ob 16. uri izpred cerkve v Kosezah.

Na dan svobode je bila pokopana ga. Marija Marinišek-Jurca, žena policijskega stražarja in pok.

Ga. Ivana Dolinar-Mekinda, vdova pekovskega mojstra, je umrla v petek zvečer in bo pokopana v ponedeljek ob 16. pri Sv. Križu.

Pokojnim lep spomin, žadujočim naše sožalje!

ZAHVALA

Vsem, ki so našo ljubo mamico, hčerko, sestro in svakinjo

Darinko Kotlušek

spremlili na njeni zadnji poti, njen spomin počastili z venci in cvetjem in z nami sočustvovali, izkramo najsrčnejšo zahvalo. Ljubljana, 12. maja 1945.

ZALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA

Ob prebrdki izgubi našega nepozabnega

Šotlerja Ivana

se vsem najpriznaneje zahvalimo, ki so kakor koli izrazili nama sožalje, spremlili ranjkega do zadnjega počitka, posebej pa tov. Sušniku za poslovljene besede in številni domaški deputaciji. Ljubljana, Domžale, dne 12. maja 1945. Žadujoča žena in hčerka Jožica-Vlasta.

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob nenadomestljivi izgubi naše predobne in preljubljene

Skrem Anice

z nama sočustvovali in nama v teh težkih dneh kakor koli stali ob strani, g. sodnikom, tovarišem in tovarišicam ter ostalim, ki so poklonili cvetje in vsem tistim, ki so nama tudi gmotno pomagali. Bog povrni! Dve vs. maši zadušnici se bosta darovali v farni cerkvi sv. Petra. Žadujoči ostali.

ZAHVALA

Iskreno zahvalo izkramo vsem, ki so ob smrti našega predragega moža, očeta, dedka, sina, brata, svaka in strica, gospoda

Draga Benedika

žel. urad, strojevodja v pok.

z nami iskreno sočustvovali, ga spremlili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ter karžili ustno kakor tudi pisмено sožalje. Posebno se zahvaljujemo g. prim. H. Heflerju, g. prim. S. Rakovecu ter zdravniku dr. K. Dergancu za požrtvovalni trud ter bolniškim sestram za skrb in nego kakor tudi gg. pevčam društva »Sava« za ganljive žalostnike.

Žadujoči: IVANKA, žena; DR. JERAGO, sin s družino ter ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

Službo dobi

POMOČNIK frizersko, dobro moško, sprejmem takoj ali po dogovoru. Kirilnič, Sv. Jerneja 1. 17-1a

POMOČNICO krojaško sprejmem damski salon. Naslov v upravi. 18-1a

POMOČNICO gosp. vajeno vseh gospodinskih del, sprejmem 3-klasna družina. Naslov v upravi. 19-1a

KROJAŠK. POMOČNICA prvotnega, za veliko delo, sprejmem takoj. Modni salon Zanočkar. Bleiweisova 15. 21-1a

KUHARICO dobro ki se razume tudi na druga gospodinska dela, sprejmem Naslov v upravi. 9665-1a

GOSPODINICO ki bi ne govala dojenčka, sprejmem takoj v dobro službo. Naslov v upravi. 9959-1a

GOSPODINICO za pobira nje zank na negovih - sprejmem. Šerbec, Starj 4. 9869-1a

VAJENKO in praktično, frizersko, sprejmem Pire. Florjanska 6. 9750-44

VAJENKA, ki ima vse, ne le do tapetiranja in dekoracije, takoj sprejmem. Tapetnistvo Zanočkar, Ljubljana, Miklošičeva c. 34. 9758-44

INSTRUKTORICO za matematiko, za V. gimnazij, sprejmem. Kogejeva 8. pitilje. 9827-3

KOZO sanske pasme, s 3 miasidli (2 kozici, 1 lozicek), dobro miškatno, prodam. Costova s Bežigrada. 9968-6

FOLO MOŠKO, prodam Ogrine Ivan, Vošnjakova ul. 10-I. desno. 10070-6

OGLEDALO ovalno, brušeno, kristal 100x50 cm, prodam. Podaljšek Aleševčeva ul. 74, Šiška. 10017-6

KOLO damsko, skoraj novo in črna dežna plašč prodam. Emonska c. 11. 9-6

AKTOVKO usnjeno, prodam. Sv. Petra nasip 41. Langerjeve. 10-6

SIVALNI STROJ dobro ohranjen, silva naprej in nazaj, prodam. Brodškofloja 19. Julka. 11-6

PREPROGO, bosansko, 2x3 m, prodam. Sv. Petra c. 7, trgovina s seljenjavo. 12-6

MOTOR električni, nov, 12 HP, prodam. Naslov v upravi. 14-6

FLAŠO za koto s kromčeno, prodam. Slomškova ul. 7-III. levo. 19-6

RADIOAPARAT popolnoma nov, 4 ovčni prodam. Šelškar, Aphova ul. 18, Bežigrad. 16-6

PRASICE, za refo, prodam. Trnovski pristan št. 18. 20-6

SADIKE, paradizničke in druge, ter rože trajne, prodam. Ogrin Marija, Prijateljstva 25. 12-6

OTOMAN nekaj, predvojni materijali, 5 do 8 m, prodam. Sedlaškovo Zakrašek, Ljubljana, Miklošičeva 34. 9757-8

PRIZIDAR elektro-auto, dajati, za večje gospodinjstvo, prodam. Najdublje Jutri pod. Najdublje zamenjama. 9673-6

PIS. STROJ pisarniški, ugodno prodam. Sedlaškova ul. 3-I. 9711-6

RADIOAPARAT. 4 + 1, odličnega glasu, prodam. Povštova 71, II. d. 7961-6

LIMONO v času in limonado dobro nadomestila limonni ekstrakt »Citole«. Stekleničko prinese s seboj. Drogerija Antica Kanc. Zidovska ulica 1. 9604-6

VOZICEK športni, predvojni, lakor nov, zap. prodam. Korosova 14. 9828-6

LEZAJE kroglične, 40x110x27, 30x110x27, 40x65, 65x130x30 dvojne, prodam. Mestni trg 17/I, desno. 9973-6

VOZICEK športni, prodam za 600 lir. Tizna ul. 7, Šiška. 9625-6

CEVLJE nizke, moške, do beo obarvane, št. 42 in št. 44, ter en par črnih, nizkih, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 9846-6

BLAGO, 3 m, temno, za kostum, prodam. Naslov v upravi. 9632-6

STENICE, kerške, podge, začelivo miši zavod za pokončevanje mišev, na golazni Zor Adolf, Tavčarjeva 4-III, levo. 9623-6

DARHO damsko, dragoceno, prineslo, prodam. Sv. Petra c. 52, prodam. 9626-6

GOZJERJE, nove, št. 45 in damske čevlje št. 37, prodam. Panec, Karlova 3-I. 9829-6

PIS. STROJ, pisarniški - predvojni izdelek, v izvrstnem stanju, takoj prodam. Naslov v upravi. 9687-6

KOZE in kozičke, 4 tedne stare, sanske pasme, prodam. — Naslov v upravi. 9839-6

PIS. STROJ »Olivette« - popolnoma ohranjen, prodam. — Naslov v upravi. 9852-6

PAS usnjen, transmisijski, ugodno prodam. Mestni trg 17-I, desno. 9834-6

BLAGO za moško obleko, 3 m, predvojni, temnomodro, prodam ali zamenjam za damsko kolo, — Celovška c. 94-I. 9830-6

VOZICEK otroški, globok, uporaben tudi za športne, prodam ali zamenjam. Hradečkova c. 18. Dvojak. 9774-6

DARHO moško, birmansko, prodam. — Naslov v upravi. 9858-6

VOZICEK otroški, globok, prodam Naslov v upravi. 9819-6

CEVLJE otroške, št. 24, prodam Naslov v upravi. 9818-6

VOZICEK otroški, globok, platnene opanke št. 40 za 400 lir, usnjene št. 38-39 za 1300 lir, prodam Trstenica kova 9 podpril. 9956-6

KOLO damsko, v zelo dobrem stanju, prodam Šiler, Sv. Petra cesta 40, prilo. levo. 9950-6

TRICKEL skoraj nov, nosilnice 150 kg, prodam. Štefe, Sv. Petra c. 40. 9961-6

KOLO moško, izredno lahko, malo rabljeno, prodam. Tržaška 19/I. 9964-6

KOLESI, dve, Strapanci, usnjen, svetlo, prodam ali zamenjam za radio aparat. Šmarinška 15, Brus, kromčivo. 9967-6

HARMONIKO, kromčivo, prodam Milanovič Stana, Emonska 2/I. 9952-6

SPALNICO, novo, še ne pleškano, moderno, in kuhinjsko uprmo, prodam. Matianova pot 13, Zor. Šiška. 9968-6

KROMPIR, lep semenski, ugodno prodam ali zamenjam za protivrednost. Naslov v upravi. 9967-6

SVILO, rožasto, za obleko ali bluzo, in svilo za damsko perilo prodam ali zamenjam za protivrednost. Naslov v upravi. 9953-6

KOLO damsko športno, ter radio-aparat, prodam ali zamenjam. Florjanska ul. 13/III, levo. 9970-6

CEVLJE moške, nizke, rjave, št. 43, lepe, ugodno, prodam. Naslov v upravi. 9851-6

KOLO, moško športno, znamke Champion, poceni prodam. Mestni trg 17/I, desno. 9972-6

VENTILATOR, električni, 220 V, prodam. Ogled Mestni trg 17/I, desno. 9974-6

POVRŠNIK, dobro ohranjen, moški, siv, srednje veličine, prodam. Ogled od 12. do 13. Slomškova 17/I, levo. 9977-6

PRASICE, mlade, za refo prodam. Ježica 14. 9979-6

SESALKO za kjezanje, št. 18, kleže za kjezanje, nove, dobro ohranjeno, posteljno, pinjo za maslo in drugo orodje prodam ali zamenjam. Pod Ježami 17. 9981-6

POSTELJICO, otroško, novo, z žimnico prodam. Ogled od 8.-11. Naslov v upravi. 9982-6

VOZICEK, športni, prodam. Urakar, Vrazov trg št. 4. 10.011-6

BLAGO, sivo, primerno za moško obleko, plašč ali kostum prodam. Florjanska 13/III, desno, zadržna vrata. 10.009-6

MREŽO, letalno, prodam ali zamenjam za protivrednost. Vodovodna 1/I, levo. 10.009-6

BLAGO za moško obleko s podlogo prodam. Naslov v upravi. 10.007-6

GALICO in lučni kamen zamenjam ali prodam. Naslov v Jutri. 10.006-6

VOZICEK, globok, predvojni materijali, prodam. Hircova ul. 3/I. 10.008-6

OBLEKO, moška, na sred. nje, močnojšo postavno, predvojni blago, prodam. Ogled od 3. do 7. zvečer. slo v upravi. 10.008-6

KOZO mlado, bikarsko, prodam. Zor. Šiška. Pod hrbiom 1. 10.004-6

CEVLJE, damske, črne, nove, št. 39, prodam. Ogled od 14. do 16. Prule 6. 10.001-6

KOZICO, mlado, bikarsko, pasme, dobo, mlado, prodam. — Naslov v upravi. 9998-6

KNTIJE, usnjene in slovenske, prodam. Ogled v nedeljo. Kotovska ul. 9. 9995-6

KOSARICO, otroško, na stoku, prodam. Ogled Družna ul. 5 od 9. do 12. 9962-6

VOZICEK, globok, krom. prodam. Kamnška ul. 22. 9996-6

GALICO, moško, 26 kg, prodam ali zamenjam. Radiolič, Sv. Petra cesta 25. 9987-6

25 SODOV, transportnih, po ugodni ceni prodam. Radiolič, Sv. Petra c. 25. 9988-6

BLAGO za moško športno in modro blago za hčiško obleko, prodam. Poizve se: Zigon, Wolfova 10-I. 9949-6

KOLESI, moško in žensko, očrni brez plaščev, prodam ali delno zamenjam. Šiška, Stefanova ul. 22. 9946-6

VOZICEK športni, prehit, debele gumice, blatniki dobro ohranjeni, prodam ali zamenjam. Naslov v upravi. 9937-6

BLAGO za moške obleke s podlogo prodam. Radiolič, Sv. Petra c. 25. 9986-6

OBLEKI, moški, sivi, za srednje postavno, blago za damski kostum, svetlo sivo blago za balonski plašč - prodam, Cegarjeva 2, dvo. rišče, pri kromčivcu. 9939-6

DARHO primerno za moškega, prodam. Naslov v upravi. 9941-6

OBLEKO sivo, za 10-15 letnega dečka, 3 m blaga za plašč in podlogo za hčiško obleko, prodam. Hovčeva Vrazov trg 4. 9942-6

KOLO moško, prodam. Miklošičeva 8, desno, levo. 9943-6

SIV STROJ z dolгим žolnikom, prodam. Tržaška 4 - pitilje, desno. 9935-6

CEVLJE dekliske, št. 35, letne in damske št. 36 in 38, prodam ali zamenjam. Naslov v upravi. 9936-6

CEVLJE moške, št. 40 in 41, nošene damski kostum za nožno postavno in obleko za 12-14 letnega fanta - prodam Naslov v upravi. 9932-6

KOLO damsko, prodam. - Semenič Slomškova ulice 6, dvo. rišče. 9928-6

VOZ GNOJA, hlevskega, prodam ali zamenjam. Naslov v upravi. 9926-6

RADIO APARAT »Radi-ones, 8 cevi, zelo dober prodam. Naslov v upravi. 9923-6

KOLO, skoraj novo, prodam ali zamenjam za radio. Naslov v upravi. 9921-6

CEVLJE otroške, št. 29 - dva para, prodam. Videmska ul. 9, Malenšek. 9922-6

SVILO za obleke, vzorčasto ali gladko, nekaj metrov, ter blago za kostum in moške hlače, prodam ali zamenjam. Rimska c. 9. II. vrata 16. 9988-6

DARHO moško ali za birmansko, prodam. Rimska c. 9. II. vrata 16. 9987-6

KROZNIKE 6 globokih, 6 plitvih, 6 desnatih (čelki porcelan) in kompl. serijski servis (bruš. steklo), prodam ali zamenjam. Naslov v upravi. 9994-6

CEVLJE, bele, št. 34, primerne za birmansko (ko) in visoke, št. 42 in ene goščje št. 45, prodam. Svetovska vrta 4, podprilje, Bežigrad. 9950-6

CEVLJE, nove, ženske, letne, še nezamodredna semenič, št. 39, dva para, prodam. — Naslov v upravi. 9979-6

SIV STROJ »Singer«, z dolгим žolnikom, dober prodam. Pod Hruško 6-I, Zg. Šiška, pri Gaslincu doma. 9872-6

SKARJE, nove, za rezanje pločevine in letza do 7 mm debeline, ca. 25 kg teže, prodam. Rožna dolina, C. V. št. 4. 9831-6

BLAGO prvotnost, za 2 kostuma, sivo in lep, zeleno, prodam. Ogled pri Zigonu, Wolfova 10-I. 9878-6

KOLO moško, italijansko, dobro ohranjeno, prodam ali zamenjam za damsko. Jaržka c. 33. 9877-6

OMARO, visoko, 2 pisalni mizi in puht, prodam. — Ogled od 8 do 10. Naslov v upravi. 9876-6

OBLEKO moška, za višjo postavno, temno, št. 42, predvojni blago ter dobo vino, ugodno prodam. Kolharjeva 12-I. 9880-6

FOTOAPARAT in pribor, kupuje Parfumerija »Vesna«, pašna Dista. 8821-6

»HYBOS«, nova trgovina, kupi jedine servise, jedine pribore, posamezne ploščice, št. 100, vseh vrst, za vse steklene predmete in name boljše predmete. Plača takoj. Stritarjeva št. 2. 9813-6

GRAMOFON električni - kupim. Ponudbe upravi pod »Pitilje« za mlado. 9868-6

NOTE Luth: Potomate, kupim. Ponudbe upravi pod »Takoje«. 9740-6

BLAGO boljša, sv. z podlogo, kupim. Ponudbe upravi pod »Votocno«. 9864-6

SENO sluzko, do 500 kg, kupim ali dam protivrednost. Costova 3, Bežigrad. 9971-6

CEVLJE otroške, nizke, št. 23, kupim. Naslov v upravi. 10071-7

STREKLENICE vseh vrst, plešane, steklene, odpeške, pločevinske, steklene, papir in tkanje, ne predmete, stalno kupuje ter plača nabojne Metala. Gosposvetska 16, št. 32-88 - nasproti Družnega doma. 9888-6

Prilporeča na

BORIS V. SIMANDI

Dvořakova 3 LJUBLJANA Tyrseva 25
Telefon 24-07 Telefon 24-07

SPECIALNA MEHANIČNA DELAVNICA ZA KNJIGOVODSTVENE, PISALNE, RAČUNSKE STROJE IN REGISTRIRNE BLAGAJNE »NATIONAL«

STEKLENICE različnih vrst, kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodniški trg 2. SP 2-7

HRAM, Modro pivo in druge knjige, samo dobro ohranjene, kupi knjigarna Žužek, pašaža. J-447-7

CEVLJE damske, zaprte, športne, št. 40, rjave ali drap z nizko peto, kupim. Ponudbe upravi pod »Nove«. 9842-7

SLOVENSKO in tuje leposlovje ter ostale izvirne knjige in revije, kupim. Upuje Janež Dolžan - knjigarna. Stritarjeva ul. 407-7

KAUC dobo ohranjen, kupim delno z denarjem, delno z protivrednostjo Naslov v Jutri. 9718-7

PREDMETE - uporabne: pohištvo: spalnice, kuhinje, vize: omare, otomane, postelje, stike in posamezne komode pohištva: posteljnino, rube kapne, odeje, žimnice, blazine, br